СОДРЖИНА

СМЕТКОВОДСТВО

- **Благајничко работење и благајнички максимум за 2024 година..............................5**

НАДОМЕСТОЦИ ОД ПЛАТА

- **Новогодишен надоместок, 13-та плата, бонус за деловна успешност,прекувремена работа и регрес за годишен одмор...................................15**

ПРАВО И ЛЕГИСЛАТИВА

- **Старосна пензија...37**

ПЛАТИ И НАДОМЕСТОЦИ

- **Плати за месец Ноември 2023 година…......…....................45**

ТЕКОВНИ ИНФОРМАЦИИ

- **Коефициент на МДБ за Октомври 2023 година..................66**
- **Коефициент на пораст на цените за Октомври 2023 година..67**
- **Референтна каматна стапка за период од 01.01 до 31.12.2023 година...69**
- **Цени на гориво...71**
- **Курсни листи 74**
- **Рокови за поднесување во Ноември 2023 година 81**

ПРАШАЊА И ОДГОВОРИ..**83**

СКОПЈЕ, **НОЕМВРИ** 2023

11

СМЕТКОВОДСТВО

дипл.економист: Ромео Костадинов

БЛАГАЈНИЧКО РАБОТЕЊЕ И БЛАГАЈНИЧКИ МАКСИМУМ ЗА 2024 ГОДИНА

Новиот начин на утврдување на благајничкиот максимум е регулирано согласно новиот Закон за платежни услуги и платни системи објавен во ("Службен весник на РСМ" 90/2022) со примена од 01.01.2023 година и Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам(Службен весник на РСМ 151/22)

ВОВЕД

Согласно Законот за платежни услуги и платни системи ("Службен весник на РСМ" 90/2022), кој започна со примена од 01.01.2023 година, престанаа да се применуваат најголем дел на одредбите на Законот за платен промет ("Службен весник на РСМ" 113/07...39/22). Врз основа наведеното, начинот за вршење на благајничко работење и утврдување на Благајнички максимум, премина под ингеренциите на новиот закон.

За таа цел, покрај новините кој ги донесе Законот за платежни услуги и платни системи, а кој се однесуваат во делот на платежни услуги и издавање на електронски пари, новините се однесуваат и на Благајничкото работење и Благајничкиот максимум.

Разликите во регулативата на стариот и законот кој стапи во примена во 2023 година, во делот на благајничкото работење се огледа во поставените ограничувања за плаќање во готово, како и во задолжителното осигурување на готовината во благајната.

Иако ограничувањата се поставени на премногу ниско ниво, тие се во примена и активни од денот на стапување на одредбата од законот со која се пропишани ограничувањата.

Ригорозните регулативи воведени за готовинските плаќања, имаат за цел, заживување на безготовинското плаќање и работењето со платежни картички.

1. БЛАГАЈНИЧКО РАБОТЕЊЕ

Благајничкото работење претставува синтеза на примање ***(прилив)*** и издавањето ***(одлив)*** на пари и други средства за плаќање, вршење на менувачки работи на менувачниците и девизни работи, за потребите на правните субјекти.

Според тоа независно од тоа дали благајничкото работење се врши преку една или преку повеќе благајни, ***најчесто ги опфаќа следниве работи:***

- **Подигање на готови пари** од трансакциска сметка и нивно внесување во денарската благајна, заради исплата;
- **Подигање на ефективни странски пари** од девизната сметка и внесување во девизната благајна за потребите на исплатата на ефективни странски пари;
- **Уплати, исплати и чување** на готови пари во домашна и странска валута;
- **Внесување на готови пари** на трансакциска сметка на субјектот, над висината на благајничкиот максимум, односно уплата на ефективни странски пари на девизната сметка;
- **Примање, издавање и чување** на хартии од вредност во домашна и странска валута;
- **Чување и манипулирање** на други вредности во благајната;
- **Доставување на благајнички документи** во врска со извршените уплати, односно исплати;
- **Ажурно водење на книгата на благајна (**благајнички извештај) и други помошни работни книги, кои се водат во системот на благајничкото работење;

- **Чување на благајнички документи** и помошни работни книги, во врска со благајничкото работење, во рокови кои ги пропишува Законот за трговски друштва **(5 години од последниот ден на пресметковната година на која се однесуваат*).***

1.1. Благајнички максимум за 2024 година

Максималниот износ на плаќање во готово, како и обврската за задолжително осигурување на готовината, остануваат како парамети и во 2024 година (за прв пат во примена од 01.01.2023 година).

Согласно член 183 од Законот за платежни услуги и платни системи, за плаќања со готовина, правно лице **може да чува во својата благајна готовина до висината на благајничкиот максимум**.

Благајничкиот максимум го утврдува правното лице со посебен акт.

Правното лице **е должно** сите парични средства од дневниот пазар, **над утврдениот благајнички максимум,** примени во готовина по било која основа, **да ги уплати** најдоцна до следниот работен ден на својата платежна сметка.

Правното лице **е должно да ја осигура готовината** која ја чува во својата благајна, најмалку **до висината на благајничкиот максимум**, при што договорот за осигурување задолжително **ќе ги покрива штетите во случај на пожар, поплава и кражба.**

Обврската за осигурување на готовината од благајна, **не се однесува на правните лица чиј благајнички максимум е утврден до висина од 20.000 денари.**

Плаќањето на производи и услуги во готово од страна на правни лица **не може поединечно да биде повеќе од 6.000** денари и **не може да надмине вкупен износ од 60.000 денари** во текот на календарскиот месец.

Со овие законски одредби **се намалува можноста за набавка на трговска стока** преку готовинско плаќање, односно готовинските плаќања **ќе се сведат само на неопходните ситни набавки за потребите на друштвото.**

Висината на благајничкиот максимум, учесникот во платниот промет е должен да ја утврди **со посебен акт,** во зависност од висината и видот на исплатите во пари во готово, што ги врши спрема природата на своето работење, оддалеченоста од седиштето на институцијата за платен промет, на банката, на поштата и од другите услови, што се од влијание врз потребата за држење пари во готово.

При изготвувањето на актот за благајнички максимум, учесникот во платниот промет, **треба да ги има во предвид висината и видот на исплатите во пари во готово**, што ги врши спрема природата на своето работење, оддалеченоста од седиштето на институцијата за платен промет (банката) и од другите услови, што се од влијание врз потребата за држење пари во готово во благајната.

НАПОМЕНА: Одлуката за утврдување на висината на благајничкиот максимум за наредната година, треба да се донесе најдоцна до крајот на годината.

Измената на утврдениот благајнички максимум, може да се изврши во текот на деловната година, повторно со Одлука на субјектот, ако се изменат условите, врз основа на кои е утврден последниот благајнички максимум.

Ако субјектот на крајот на годината, не го утврди благајничкиот максимум за наредната година, во наредната година, важи последниот утврден благајнички максимум.

1.1.1. Утврдување на Благајнички максимум

Согласно член 183 од Законот, учесникот во платниот промет, **може за плаќање во готово, да подига од сметките и да држи во својата благајна, пари во готово, во висина на благајничкиот максимум.**

Висината на благајничкиот максимум, учесникот во платниот промет е должен да ја утврди со посебен акт.

ОДЛУКА
ЗА БЛАГАЈНИЧКИ МАКСИМУМ

Врз основа на член _____ од Статутот на Друштвото ______________________________ и член 183 од Законот за платежни услуги и платни системи,(“Службен весник на РСМ” 90/2022), Управниот одбор на ден ____________ година, донесе:

О Д Л У К А
за Благајнички максимум за 2024 година

1 Благајнички максимум се одредува во износ од 60.000,00 денари.

2. Правното лице е должно сите парични средства од дневниот пазар, над утврдениот благајнички максимум примени во готово, по било која основа да ги уплати најдоцна до следниот работен ден на својата трансакциска сметка.

3. Правното лице е должно да ја осигура готовината која ја чува во својата благајна, најмалку до висината на благајничиот максимум, при што договорот за осигурување задолжително ќе ги покрива штетите во случај на пожар, поплава и кражба.

4. Плаќањето на производи и усуги во готово од страна на правни лица, не може поединечно да биде повеќе од 6.000,00 денари и не може да надмине вкупен износ од 60,000,00 денари во текот на календарскиот месец.

5. Оваа одлука се применува од денот на донесувањето и има важност до 31.12.2024 годин, односно до денот на донесувањето на оваа Одлука.

6. Со стапување во сила на оваа одлука, престанува да важи одлуката за благајнички максимум, донесена од страна на одговорното лице (управителот) Управниот одбор (директорот) на ден ______________година.

Одговорно лице **Управен одбор (директор)**

___________________ __________________________

Согласно член 183 став 7 од Законот, правното лице не може да врши плаќање со пресметка **доколку има блокирана платежна сметка, доколку не се продолжи важењето на одредбата од Законот за платни системи, која се применува до 31.12.2023 година.**

Согласно оваа одредба, правните субјекти **ќе може да си ги подмируваат меѓусебните обврски и побарувањ**а по пат на пресметка, односно со потпишување на договори за компензации, цесии, асигнации и покрај блокираните сметки во комерцијалните банки, до крајот на 31.12.2023 година.

НАПОМЕНА: Согласно член 234 став 5 од Законот, почнувајќи од 01.01.2024 година, правното лице не ќе може да врши плаќање со пресметка доколку има блокирана платежна сметка.

Согласно член 183 ставови 8 и 9 од Законот,

- Буџетските корисници, единките корисници и другите корисници кои имаат платежни сметки во Трезорската сметка не **можат да вршат плаќање со пресметка доколку имаат блокирана платежна сметка и во 2023.**
- Јавните здравствени установи кои имаат платежни сметки во Здравствената трезорската сметка **не можат да вршат плаќање со пресметка доколку имаат блокирана платежна сметка и во 2023 година.**

Согласно оваа одредба од Законот, овие корисници и во текот на 2024 година и понатаму **не ќе можат да вршат плаќања со пресметка** доколу имаат блокирани сметки, односно **не ќе може да потпишуваат договори** за компензација, цесија, асаигнација, доколку некоја од страните потписнички има блокирано сметка.

1.3. Прекршочни одредби за Благајничко работење.

За непочитување на одребите кои се однесуваат на Благајничкото работење и плаќањето со пресметка предвидени се и одредени прекршочни одреби**, односно ГЛОБИ.**

Согласно член 218 од Законот, Глоба во износ од 50 до 250 евра во денарска противвредност **за Микро тргове**ц, од 250 до 750 евра во денарска противвредност **за Мал трговец**, од 750 до 1.500 евра во денарска противвредност **за Среден трговец** и од 1.500 до 3.000 евра во денарска противвредност **за Голем трговец,** ќе му се изрече за прекршок, доколку:

- Не ги информира потрошувачите за неприфаќање на сите платежни картички или други платни инструменти **(член 119 став (4) од Законот,**
- Не ја осигура готовината која што ја чува во благајна (**член 183 став (4) од Законот),**
- Плаќа производи и услуги во готово во поединечен износ **повеќе од 6.000 денари** или во вкупен износ **повеќе од 60.000 денари во текот на календарски месец (член 183 став (6) од Законот**) и
- Врши плаќање со пресметка доколку има блокирана платежна сметка (**член 183 став (7) од Законот.**

Покрај Глобата на трговецот ќе му се изрече и прекршочна санкција, **забрана за вршење дејност во траење од три месеци до две години.**

Глоба во износ од 200 до 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече **на одговорното лице кај трговецот за претходно наведените прекршоци.**

Покрај глобата на одговорното лице кај трговецот ќе му се изрече и прекршочна санкција, **забрана за вршење должност во траење до една година.**

2. МОЖНОСТ ЗА НАПЛАТА ВО ГОТОВО ЗА 2023 И 2024 ГОДИНА

Согласно член 58 од Закот за перење пари и финасирање на тероризам ***(во продлжение ЗППФТ***), се забранува плаќање со готовина на стоки и услуги **во износ од 3.000 евра** или повеќе во денарска противвредност во вид на една или повеќе очигледно поврзани трансакции, што не е извршено преку банка, штедилница или преку сметка во друга институција која дава платежни услуги, доколку со друг закон не е поинаку уредено.

Субјектите, што со закон се овластени за регистрација на хартии од вредност, друг имот или правни работи или за пријавување или вршење на пренос на пари, хартии од вредност или друг имот, можат да извршат таква регистрација или пренос само, ако клиентот поднесе доказ дека преносот на парите **над износот од 3.000** е извршен преку банка, штедилница или преку сметка во друга институција која дава платежни услуги.

Забраната не се однесува на приредувачите на игри на среќа.

Се забранува вршење на трансакции поврзани со размена на виртуелни средства за пари во смисла на закон кои се вршат со готовина **во износ повеќе од 500 евра** во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на РС Македонија на денот на вршењето на трансакцијата, во вид на една или повеќе очигледно поврзани трансакции, што не е извршено преку банка, штедилница или преку сметка во друга институција која дава платежни услуги.

Согласно член 204 **од ЗППФТ**, со преодните и завршните одредби се предвидува постапно **намалување на износот од 3.000 евра за плаќање во готовина и тоа:**

- **Од 1 јануари 2024 година**, забраната за плаќање со готовина на стоки и услуги, ќе се однесува на готовински плаќања, **во износ од 2.000 евра** или повеќе во денарска противвредност во вид на една или повеќе очигледно поврзани трансакции, што не е извршено преку банка, штедилница или преку сметка во друга институција која дава платежни услуги.
- **Од 1 јануари 2025 година**, забраната за плаќање со готовина на стоки и услуги**, ќе се однесува на готовински плаќања, во износ од 1.000 евра** или повеќе во денарска противвредност во вид на една или повеќе очигледно поврзани трансакции, што не е извршено преку банка, штедилница или преку сметка во друга институција која дава платежни услуги.

3. ГОТОВИНСКИ ПЛАЌАЊА

3.1. Подигање готовина од трансакциска сметка во банка

Согласно одредбите од Упатството за формата и содржината на платните инструменти за вршење на платниот промет во земјата, подигањето на готовина од трансакциска сметка во банките, се врши со налог на исплата на готовина ***(Образец ПП-40).***

Овој образец се користи за подигање на средства (готовина) од трансакциската сметка на правното или физичкото лице, за подигање на ефектива за исплата.

Како доказ дека може да се подига готовина од банка е и тоа што во Упатството за платни инструменти и понатака постојат одделни шифри, кои дозволуваат подигање и исплата на готови пари и тоа за следните основи:

ВАЖЕЧКИ ШИФРИ ЗА ПОДИГАЊЕ ГОТОВИНА ОД ТРАНСАКЦИСКА СМЕТКА

Шифи на плаќање	Цел на дознаката
140	Исплата на пензии во готово (*се користи за ознака при исплати во готово по основ на пензии*)
180	**ИСПЛАТА НА ДРУГИ ЛИЧНИ ПРИМАЊА ВО ГОТОВО (СЕ КОРИСТИ ЗА ИСПЛАТА ВО ГОТОВО ЗА):**
184	*- исплата на социјална помош*
185	*- исплата на примања на инвалиди*
188	*- исплата на дневници и трошоци за службени патувања*
189	*- исплата на теренски додатоци за време на работа на терен*
193	*- исплата на надомест во случај на смрт на член на семејство, повреда и боледување*

860	**ИСПЛАТА ВО ГОТОВО ОД СОПСТВЕНА СМЕТКА ВО ПОЛЗА НА ПРАВНО ЛИЦЕ ВРЗ ОСНОВА НА:**
	- откуп на земјоделски и сточарски производи
	- материјални трошоци
	- други основи (согласно пропис)
861	Други исплати од сметка на правни лица во готово
870	**ИСПЛАТА ВО ГОТОВО ОД СОПСТВЕНА СМЕТКА НА ФИЗИЧКО ЛИЦЕ НА ОСНОВА НА:**
871	*- исплата на депозит по видување или штедна книшка*
872	*- исплата на орочен депозит или штедна книшка*
873	*- исплата од сметка*
874	*- исплата на камата на депозит по видување*
875	*- исплата на камата на орочен депозит*
876	*- исплата на камата од сметка*
877	*- други исплати во готово од сопствена сметка во полза на физичко лице – се користи како ознака при други неспомнати основи, во полза на физичко лице*
880	Готовинска исплата од порто каса

НАДОМЕСТОЦИ ОД ПЛАТА

дипл.економист: Јулија Минковска

НОВОГОДИШЕН НАДОМЕСТОК, 13-ТА ПЛАТА, БОНУС ЗА ДЕЛОВНА УСПЕШНОСТ,ПРЕКУВРЕМЕНА РАБОТА И РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР

Надоместоците на трошоците поврзани со работата во кои спаѓаат Регрес за годишен одмор и Новогодишен надомест, како права за исплата не се уредени согласно Законот за работни односи, туку правото на исплата и висината на овие надоместоци е регулирано согласно Општите колективни договори и колективни договори на ниво на работодавач.

ВОВЕД

Утврдувањето на правото на Новогодишниот надомест, 13-та плата, Бонус за деловна успешност и Регресот за годишен одмор, се регулирани согласно Законот за работни односи („Службен весник на РМ” 62/05...151/21, 111/23), Законот за данок на личен доход („Службен весник на РМ” 241/18...85/21, 274/22), Законот за данок на добивка („Службен весник на РМ” 80/93... 251/21, 193/23), Општ колективен договор за приватен сектор („Службен весник на РМ” 150/12; 189/13; 119/15; 150/16), Општ колективен договор за Јавен сектор („Службен весник на РМ” 154/23.

Правото за 13-та и плата за Деловна успешност - **БОНУС** е регулирано согласно Законот за работни односи, **но само во случаи, кога работодавачот има можност да ја исплати.**

1. НОВОГОДИШЕН ПРАЗНИЧЕН НАДОМЕСТОК

1.1. Висина на новогодишен надомест

Согласно член 35-в од Општиот колективен договор за приватен сектор од областа од стопанството (Службен весник на РСМ 115/14, 119/15, 150/16) ***(во продолжение ОКДПС)*** утврдено е правото на новогодишниот надоместок, ***меѓутоа висината на новогодишниот надоместок, треба да се утврди со колективен договор на ниво на гранка (дејност).***

Но и покрај одредбата на колективниот договор за утврдување на висината според соодветна гранка, ***сепак сите грански колективни договори не содржат одредба за висината на овој надоместок***, а некои пак ниту предвидуваат исплата на овој надоместок.

Дали во таков случај работодавачот може да исплати новогодишен надоместок и која висина може да ја исплати, особено ако нема соодветен колективен договор на ниво на работодавач.

Бидејки новогодишниот надоместок е право на работникот утврдено со колективен договор, работодавачот ***во договор со синдикатот може да исплати новогодишен надоместок во висина што ќе се определи во разумен износ***, во рамките на утврдените износи со постојните колективни договори на ниво на одделни дејности.

Значи не постои законска пречка за субјектите кои припаѓаат на дејностите, кои немаат донесено колективни договори на гранка, да утврдат и исплатат новогодишен, надоместок со Одлука на работодавач.

1.2. Оданочување на новогодишниот надоместок

Согласно член 15 став 1 точка 2 од Законот за данок на личен доход, Новогодишниот надоместок претставува доход од работа ***на кој се применува даночна пропишана стапка од 10%.***

Новогодишниот надоместок ***не е признат расход во Даночниот биланс, односно во целост се враќа во Даночен биланс (Нето износ и зголемен за данок на личен доход).***

1.3. Пресметка на Новогодишен надоместок

ПРИМЕР: Друштвото "ММ" донело Одлука на своите **10 (десет) вработени**, за Нова година да им исплати новогодишен надоместок **во висина од 50%** од една просечна месечна нето плата по работник во РМ, исплатена во последните три месеци, **согласно Колективниот договор за Комунални дејности.**

1. Просечна месечна нето плата по работник во РМ исплатена во последните три месеци.	**36.850,00**
2. Новогодишен надомест по вработен (36.850 x 50%)	**18.425,00**
2. Данок на личен доход (18.425 x 11,1111%)	2.047,00
3. Бруто приход (18.425 + 2.047)	20.472,00
4. Број на вработени	10
5. Нето износ за исплата (20.472 x 10 враб.)	204.720,00
6. Вкупно данок на доход (2.047 x 10 враб.)	20.470,00
7. Вкупен трошок (204.720 + 20.470)	**225.190,00**

Книжење:

4222- Новогодишен надоместок	225.190,00	
2426- Обврски за новогодишен надоместок		204.720,00
235- Обврски за Данок на личен данок		20.470,00
- (обврска за новогодишен надоместок);		

2426- Обврски за новогодишен надомест	204.720,00	
235 - Обврски за ДЛД	20.470,00	
1000 - Трансакциска сметка		225.190,00
(исплата на новогодишен надоместок);		

1.4. Исплата на новогодишен надоместок

Исплатата на новогодишниот надомест се врши преку Управата за јавни приходи со користење на системот е-ПДД при што се генерира **еден збирен налог ПП 53,** како за обврската за нето износот на новогодишниот надомест, така и за обврската за данок на личен доход.

За да се изготви налогот ПП 53 потребно да се пополнат сите податоци за подносителот, за физичките лица вработени на кои треба да им се исплати новогодишен надомест: (***ЕМБГ, Име и Презиме, Општина, Држава во која е резидент исплатувачот, Начин на исплата (Трансакциска сметка***) и во полето Трансакцис-ка сметка да се наведе бројот на сметката.

Во останатите полиња потребно е да се пополни следното:

Е-ПДД	Се пополнува
Вид на доход	**Т1. Доход од работа**
Подвид на доход	**S1. 8. Други примања на вработени лицакои подлежат на оданочување**
Цел на исплата	Исплата на Новогодишен надоместок
Дата на исплата	Се става дата на исплата
Бруто/ доход	**20.472,00**
Одбитоци	0
Данок на личен доход	**2.047,00**
Нето доход	**18.425,00**

1.5. Одлука за исплата на новогодишен надоместок

Согласно член 35-в од Општиот колективен договор за приватен сектор од областа на стопанството, работодавачот на ден_______2023 година, ја донесе следната:

О Д Л У К А
ЗА ИСПЛАТА НА НОВОГОДИШЕН НАДОМЕСТОК НА ВРАБОТЕНИТЕ

Член 1

Работодавачот ја донесе Одлуката за утврдување и исплатување на парични средства за пригодни награди за вработените – Новогодишен надоместок.

Член 2

Новогодишен надоместок, ке се исплати на трансакциски сметки на _______ вработени, во износ од _____________по вработен.

Член 3

На исплатениот износ ќе се плати данок на личен доход согласно Законот за данок на личен доход, во висина од ______ денари.

Член 4

Паричните средства за пригодни награди – Новогодишен надоместок, до пропишаниот износ, да се исплатат на сите вработени.

Член 5

Одлуката стапува на сила со денот на донесувањето.

Скопје **Управител:**

НАПОМЕНА: Основица за пресметка на Регресот за годишен одмор и Новогодишниот надоместок претставува просечната месечна нето плата по работник во Република Македонија, исплатена во последните три месеци.

1.6. Оданочување на новогодишни пакетчиња

Давањето на новогодишни подароци на вработените (***новогодишни пакетчиња***), бидејќи е индивидуализирано примање и познати се вработените кои ги добиваат пакетчињата не е ослободено од оданочување од данок на личен доход, односно истото не е наведено во член 12 од Законот за данок на личен доход.

Согласно член 71 од Законот за Данок на личен доход, при што на овој вид на доход применлива е пресметана даночна стапка **од 11,1111%** од износот на фактурата на добавувачот на новогодишните пакетчиња, а плаќањето на данокот се врши преку системот е-ПДД, со тоа што во вид на доход се избира:

Т11 - Друг доход и подвид на доход
S11.2. - Друг доход.

Од аспект на данокот на добивка, трошоците за новогодишни пакетчиња **не се признаваат како даночно признат расход** и истите имаат третман на репрезентативен издаток и се додаваат во Даночниот биланс на р.бр. 9 (АОП 10) – **Трошоци за репрезентација во висина од 90% од износот.**

Од аспект на Данок на додадена вредност, за набавените новогодишни пакетчиња, даночниот обврзник **нема право на одбивка на претходниот данок,** согласно член 35 став 1 точка 3 од Законот за Данок на додадена вредност.

ПРИМЕР: Друштвото “XX” донело Одлука на своите **20 (дваесет) вработени**, на кои им следува правото на новогодишно пакетче, да им се додели по едно новогодишно пакетче. За таа цел направена е нарачка за 20 пакетчиња по единечна цена **од 1.200 денари (1.017,00 + 183 ДДВ).**

Пресметка на Данок на личен доход

1) Износ на новогодишно пакетче (по ф-ра со ДДВ)	1.200,00
2) Данок на друг доход (1.200 x 11.1111%)	133,00
3) Бруто доход по вработен (1.200 + 133)	1.333,00
4) Број на вработени/ за новогодишно пакетче	20
5) Вкупен данок на доход (133 x 20)	**2.660,00**
6) Вкупен трошок (1.333 x 20)	**26.660,00**
7) Даночно непризнат расход (26.660 x 90%)	**23.994,00**

Книжење:

4417- Новогодишни подароци за деца на вработени	26.660,00	
220- Обврски спрема добавувачи		23.994,00
235- Обврски за персонален данок		2.660,00

- (по Одлука за исплата на новогодишни пакетчиња);

235- Обврски за персонален данок	2.660,00	
1000 -Трансакциска сметка		2.660,00

- (исплата на новогодишен надоместок);

1.6.1. Пресметка на данок на доход за новогодиши пакетчиња

Давањето на новогодишни пакетчиња е давање на добра за кои нема исплата во пари, за да се изготви налогот ПП-53 потребно е да се пополнат сите податоци за подносителот, за физичките лица вработените на кои им се дава новогодишно пакетчње ***(ЕМБГ, Име и Презиме, Општина, Држава во која е резидент исплатувачот, Начин на исплата (Друг̄ Начин)*** и во полето Трансакциска сметка да се наведе бројот на сметката.

Во останатите полиња потребно е да се пополни следното:

Е-ПДД	**Се пополнува**
Начин на исплата	**Друг начин**
Вид на доход	**Т1.Доход од работа**
Подвид на доход	**S11.2 Друг доход**
Цел на исплата	Давање новогодишно пакетче
Дата на исплата	Се става дата на исплата
Бруто доход по вработен	**1.333,00**
Нето доход	Нема

Преглед:
Регрес за годишен одмор и Новогодишен надоместок, според Гранските колективни договори

Р.бр	КД на гранка	Сл. Вес. на РМ	Право на надоместок за РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР	Право на НОВОГОДИШЕН НАДОМЕСТОК
1.	**КД за комуналните дејности на РМ**	107/06	Во висина на основицата	**Најмалку 60**% од основицата
2.	**КД за Угостителство на РМ**	02/08	Во висина на основицата	**Најмалку 60%** од основицата.
3.	**КД за Заштитни друштва**	151/14	Во висина на основицата	Со колективен договор на ниво на дејност или на работодавач.
4	**КД за Текстилната индустрија на РМ**	220/15 50/17	Во висина од **најмалку 40% од** основицата	Со колективен договор на ниво на дејност или на ниво на работодавач.
5	**КД за Земјоделство и Прехранбената индустрија**	3/16 175/15	Во висина која изнесува **45% од основицата** за прехрамбена индустрија, и **40% од основицата** за гранката земјоделство.	Во висина од **најмалку 50%** од основицата
6.	**КД за вработените од Тутунското стопанство**	137/16	Во висина на основицата	Најмалку **65%** од основицата
7.	**КД за Кожарска и Чевларска индустрија**	220/15	Во висина од најмалку 40% од основицата.	Со колективен договор на ниво на дејност или на ниво на работодава.
8.	**КД за дејноста Хемиска индустрија**	10/13	Во висина на определена со КД на ниво на работодавач и која **не може да биде помала од минималната плата** утврдена со Законот за минимална плата, **кој треба да се исплати до 30.06 наредната година**.	Во висина на определена со КД на ниво на работодавач и **која не може да биде помала од минималната плата** утврдена со Законот за минимална плата, **кој треба да се исплати до 30.06 наредната година.**
9.	**КД На друштвата од друго Монетарно посредување во работењето во хар-тии од вредност и стокови договори**	97/11, 189/13	**Најмалку во висина на 60% од** основицата	**Најмалку во висина на 60% од** основицата
10.	**КД за Енергетика**	47/16	Во висина која изнесува **80% од основицата, а најмногу 100%** од основицата.	Во висина која изнесува **најмалку 50% од основицата**.
11.	**КД за Градежништвото, индустријата на градежни материјали и Проектирањето на РМ**	28/03	Согласно КД за приватен сектор	Согласно КД за приватен сектор
12.	**КД за Независни регулаторни тела**	74/15	**60-100% од** Основицата	**Најмалку 60% од** Основицата

НАПОМЕНА:Основица претставува просч;на месечна нето плата по работник, во РМ исплатена во нпоследните три месеции.

2. УТВРДУВАЊЕ И ПРЕСМЕТКА НА 13-та ПЛАТА И БОНУСИ ОД ПЛАТА

Согласно член 105 од Законот за работни односи, работникот има право на заработувачка плата, согласно со закон, колективен договор и договорот за вработување.

Плаќањето на работата по договорот за вработување мора да биде секогаш во парична форма.

Работодавачот мора да го почитува најнискиот износ определен со колективен договор, во согласност со закон, кој непосредно го обврзува работодавачот.

Работодавачот нема обврска, туку само постои можност за исплата доколку истиот има можност за истата.

Висината на истата не е определена (***обично се зема една плата во висина на платата на секој работник одделно***) и секакао временскиот период не е наведен (обично следи по истекот на календарсата година.)

2.1. Пресметка на 13-та плата

ПРИМЕР*: Работодавачот донел Одлука поради добрите деловни резултати да исплати 13-та плата за 10 вработени.*

1.БРУТО ПЛАТА (10 x 35.000)	**350.000,00**
2.Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	65.800,00
3.Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)	26.250,00
4.Придонес за вработување (1 x 1,2%)	4.200,00
5.Придонес за дополнително здравствено осигурување (1 x 0,5%)	1.750,00
6.Вкупно придонеси (2 + 3 + 4 + 5)	**98.000,00**
7.Бруто плата намалена за придонеси (1 – 6)	252.000,00
8.Даночно намалување за 2023 г.	**0**
9.Даночна основа за пресметка на Данок	**252.000,00**
10.Данок на доход од 10% (9 x 10%)	**25.200,00**
11.НЕТО ПЛАТА (1 – 6 –10)	**226.000,00**

НАПОМЕНА: При пресметка на 13-та плата, не се користи месечно Даночно намалување, бидејќи е искористено при пресметка на платите во текот на целата календарска година (исполнет е годишниот лимит).

***При пополнување на МПИН пријавата за 13-та плата во* поле:**

1.3 - Вид на обврска се внесува шифра
102 – ПЛАТА ПО ОСНОВ НА ДЕЛОВНА УСПЕШНОСТ НА РАБОТОДАВАЧОТ

Книжење:

420 – Вкалкулирани бруто плати	350.000,00	
240 – Обврски за плата		350.000,00
- ***(вкалкулирана бруто плата);***		
240 – Обврски за плата	350.000,00	
2430 – Нето плати		226.800,00
2340 – Даноци од плата		25.200,00
2343 – Придонеси од плата		98.000,00
- ***(за пресметана плата, даноци и придонеси);***		
2430 – Нето плати	226.800,00	
2340 – Даноци од плата	25.200,00	
2343 – Придонеси од плата	98.000,00	
1000 – Трансакциска сметка		350.000,00
- ***(исплатена плата, даноци и придонеси).***		

НАПОМЕНА. Во случај доколку Нето износите на примањата по основ на деловна успешност, се над износот на кој се пресметуваат придонеси (16 просечни плати) согласно член 9 став 1 точка 18, од Законот за данок на добивка разликата на трошокот во нето износ, претставува даночно непризнат расход.

2.1.2. Пресметка на 13-та плата од добивката

Во случај кога тринаесетата плата се исплатува по усвојување на годишната сметка, односно од добивката, пресметката и пополнувањето на МПИН пред сé се врши на ист начин со тоа што се спроведуваат следниве книжења:

950 – Задржана (акумулирана) добивка 350.000,00

2430 – Нето плати	226.800,00
2340 – Даноци од плата	25.200,00
2343 – Придонеси од плата	98.000,00

- ***(пресметана 13-та плата);***

2.2. Пресметка на БОНУС од плата ЗА ДЕЛОВНА УСПЕШНОСТ

Бонусите најчесто се поистоветуваат со делот од платата што се однесува на работната успешност согласно Законот за работни односи, земајќи ги во предвид домакинскиот однос, квалитетот и обемот на вршењето на работата.

Согласно член 21 од Општиот колективен договор за приватен сектор, критериуми и мерила за утврдување на работната успешност се:

- **Домаќински однос,**
- **Обем,**
- **Квалитет,**
- **Креативност и инвентивност,**
- **Остварена продуктивност,**
- **Економичност,**
- **Заштеди во процесот на работење,**
- **Ефикасност,**
- **Користење на средствата за работа и работното време и**
- **Други утврдени со колективен договор на ниво на гранка односно оддел, односно на ниво на работо-давач.**

Работната успешност се мери, односно проценува за поединци или групи на работници, според однапред утврдени критериуми и мерила, со кои работникот се запознава пред да почне да работи.

Резултатите од работењето на работникот ги утврдува, односно оценува, работникот кој го води и организира процесот на работа.

Доколку работникот не ги достигнува работните резултати од причини што не зависат од работникот, (немање на струја и други енергенси, дефект на машините и немање на суровини или други објективни причини утврдени со колективен договор на ниво на работодавач), има право на основната плата.

2.2.2. Пресметка на БОНУС од плата по основ на РАБОТНА УСПЕШНОСТ

ПРИМЕР: Друштвото "ББ" врз основа на својата финансиска можност, донело Одлука на својот вработен да му исплати и **Додаток за РАБОТНА УСПЕШНОСТ – БОНУС, во износ од 12.000,00** денари, поради добрите финансиски резултати остварени во тековната година. **Основната плата на работнкот согласно Договорот за работа изнесувала 40,000,00 денари.**

1) Бруто плата	**40.000,00**
2) Бонус	**12.000,00**
3) Вкупно бруто (1 + 2)	**52.000,00**

1.БРУТО ПЛАТА		**52.000,00**
2.Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)		9.776,00
3.Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)		3.900,00
4.Придонес за вработување (1 x 1,2%)		624,00
5.Придонес за дополнително здр.осигур.	(1 x 0,5%)	260,00
6.Вкупно придонеси (2 + 3 + 4 + 5)		**14.560,00**
7.Бруто плата намалена за придонеси (1 – 6)		37.440,00
8.Даночно намалување за 2023 година		9.038,00
9.Основица за данок на доход (7 – 8)		28.402,00
10. Данок на доход од 10% (10 x 10%)		**2.840,00**
11. НЕТО ПЛАТА (1 – 6 – 10)		**34.600,00**

Книжење:

420 – Вкалкулирани бруто плати	52.000,00	
240 – Обврски за плата		52.000,00
- ***(вкалкулирана бруто плата);***		
240 – Обврски за плата	52.000,00	
2430 – Нето плати		34.600,00
2340 – Даноци од плата		2.840,00
2343 – Придонеси од плата		14.560,00
- ***(пресметана плата, даноци и придонеси);***		
2430 – Нето плати	34.600,00	
2340 – Даноци од плата	2.840,00	
2343 – Придонеси од плата	14.560,00	
1000 – Трансакциска сметка		52.000,00
- ***(исплатена плата, даноци и придонеси).***		

2.2.3. Исплата на Бонус за прекувремена работа

Согласно член 117 став 4 од Законот за Работни односи, работникот е должен на барање на работодавачот да врши работа преку полното работно време (прекувремена работа):

1) Во случаи на исклучително зголемување на обемот на работата;

2) Ако е потребно продолжување на деловниот или производниот процес;

3) Ако е нужно да се отстрани оштетување на средствата за работа, што би предизвикало прекинување на работата;

4) Ако е потребно да се обезбеди безбедност на луѓето и имотот, како и безбедноста на прометот и

5) Во други случаи определени со закон или колективен договор.

Прекувремената работа **може да трае најмногу осум часа во текот на една недела и најмногу 190 часа годишно**, освен за работите кои поради специфичниот процес на работа не можат да се прекинат или за кои нема услови и можности да се организира работата во смени. Прекувремената работа во период од три месеци не може во просек да надминува повеќе од осум часа неделно.

За работниците од Министерството за внатрешни работи, кои вршат посебни должности и овластувања согласно со посебен закон, прекувремената работа **може да трае подолго од 190 часа годишно,** поради извршување на итни и неодложни работи, по претходно дадена писмена согласност на работникот.

Работодавачот на работникот да му исплати Бонус за извршена Прекувремена работа, во ситуации кога:

- ➢ **Работникот кој работел над 150 часа подолго од полното работно време, да му исплати БОНУС во висина од една просечна плата во Републиката, ако:**
- ✓ **Работникот не отсуствувал од работа повеќе од 21 ден во текот на годината, а деновите на искористен годишен одмор не се засметуваат во отсуството на работникот од 21 ден.**
- ✓ **Прекувремената работа ја остварил кај истиот работодавач.**

***НАПОМЕНА: БОНУСОТ* за прекувремена работа преставува посебен вид на наградување на работникот од страна на работодавачот, кое согласно член 14 став 1 точка 1 од Законот за придонеси од социјално осигурување, се оданочува со данок и за кое се пресметуваат и придонесите од плата.**

2.2.4. Пресметка на бонус за прекувремена работа (над 150 часа годишно)

ПРИМЕР: Друштвото донело Одлука на еден вработен да му исплати Бонус за прекувремена работа **над 150 часа годишно.**

1) Бруто плата	**40.000,00**
2) Бонус Просечна плата за 2023 година	**49.397,00**
3) Вкупно бруто (1 + 2)	**89.397,00**

1.БРУТО ПЛАТА		**89.397,00**
2.Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)		16.807,00
3.Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)		6.705,00
4.Придонес за вработување (1 x 1,2%)		1.073,00
5.Придонес за дополнително здр.осигур.	(1 x 0,5%)	447,00
6.Вкупно придонеси (2 + 3 + 4 + 5)		**25.032,00**
7.Бруто плата намалена за придонеси (1 – 6)		64.365,00
8.Даночно намалување за 2023 година		9.038,00
9.Основица за данок на доход (7 – 8)		55.327,00
10.Данок на доход од 10% (10 x 10%)		**5.533,00**
11.НЕТО ПЛАТА (1 – 6 – 10)		**58.832.00**

НАПОМЕНА: НАПОМЕНА: За пресметка на БОНУС / НАГРАДА, како зголемување на бруто платата, посебно не се искажува во МПИН пријавата.

Исплатата на Бонус за прекувремени часови се иплатува се на вработен во редовен работен однос.

2.2.5. Решение за исплата на бонус за работна успешност

Врз основа на член 105 од Законот за работните односи (Службен весник на РМ 62/05........111/23) Управителот на Друштвото за ______________________________ ДООЕЛ/ ДОО / АД Скопје на ден ________ година, го донесе следното

Р Е Ш Е Н И Е

за исплата на додаток на плата за работната успешност

На работникот ____, вработен во Друштвото ______________________________ Скопје на работно место ______________________________, при пресметката на платата за месец _______ година му се доделува и додаток на плата за работна успешност во износ од ___________ денари.

Правото на додаток на плата за деловна успешност на работникот му се определува земајќи ги предвид домаќинскиот однос, квалитетот и обемот на вршењето на работата од страна на работникот во текот на _____________година во согласност со одредбите од Законот за работни односи, актите на работодавачот и потребите на процесот на работа.

Додатокот на плата за деловна успешност на работникот заедно со основната плата ќе му се исплати при пресметката на платата за месец __________ 2023 година и на истата Ќе бидат пресметани придонеси и персонален данок на доход согласно законските прописи.

О б р а з л о ж е н и е

Во согласност со одредбите на Законот за работните односи, Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството, актите на работодавачот и склучениот договор за вработување, Управителот на Друштвото за _______________ ДООЕЛ/ДОО/АД Скопје одлучи како во диспозитивот на решението.

Доставено до:

- работникот
- управителот
- архива

Друштво

Управител

____

3. РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР

3.1. Регрес за годишен одмор во Приватен сектор

Согласно член 35 од Општиот колективен договор за приватен сектор од областа на стопанството ***(во натамошниот текст ОКДПС***), регресот за користење годишен одмор, може да се исплати во висина од ***најмалку 40% од основицата, која изнесува (просечната месечна нето плата по работник во РСМ, исплатена во последните три месеци***), под услов работникот да работел ***најмалку 6 месеци во календарската година кај ист работодавач.***

Што значи дека за разлика од правото на стекнување годишен одмор (***непрекината работа од шест месеци кај ист работодавач)***, за стекнување право на регрес за годишен одмор потребно е *работникот* ***да работел најмалку шест месеци кај ист работодавач, односно не е неопходно работењето да е непрекинато.***

Бидејќи Оштиот колективен договор за приватен сектор ***не условува да се работи непрекинато***, значи ***право на регрес има работник кој работел кај ист работодавач најмалку 6 месеци без разлика дали работел непрекинато или со прекини во календарската година.***

Односно ***право на регрес за годишен одмор има и работник кој се стекнал со пропорционален дел*** од годишен одмор, затоа што работел 6 месеци, но со прекини кај ист работодавач.

Исплатата на регрес за годишен одмор во минималниот износ, претставува обврска за работодавачот.

Но, предвидена е можност со колективен договор на ниво на гранка, односно оддел или колективен договор на ниво на работодавач, ***да се утврди регрес за годишен одмор во повисок износ,*** односно работодавачот доколку сака, ***може да исплати регрес во ПОВИСОК износ и истиот се исплатува еднаш во текот на годината.***

Исто така, ОКДПС предвидува и можност работодавач кај кој настанале економско финансиски потешкотии во работењето, по задолжителна претходна консултација со синдикатот на ниво на гранка односно оддел, со спогодба потпишана од работодавачот и репрезентативната синдикална организација, да се договори исплата на ***регрес за годишен одмор во ПОМАЛ износ, од утврдениот со ОКДПС.***

Кај работодавачите кај кои нема формирано синдикат, спогодбата се потпишува со избран претставник од работниците.

3.1.1. Рок за исплата на регрес за годишен одмор

Рокот за исплата на регрес за користење на годишен одмор не е утврден со ОКДПС, но со оглед дека тоа е право кое произлегува, од правото на користење годишен одмор, исплатата, традиционално ***треба да биде истовремено со користењето на годишниот одмор, а во секој случај до истекот на календарската година,*** бидејќи согласно ***ОКДПС тој се исплатува еднаш во текот на годината.***

3.1.2. Даночен третман на регресот за годишен одмор

Регресот за годишен одмор, се оданочува со Данок на личен доход, бидејќи ова лично примање на вработените не е наведено во член 12 од Законот за данокот на личен доход, **како надоместок ослободен од данок на доход.**

Овој вид на доход, се третира како доход од работа и се оданочува **со примена на даночна стапка од 10%** на бруто износот на регрес за годишен одмор или **(11,1111% на Нето износот на регресот).**

Кај трговците поединци, согласно член 27 став 1 точка 9 од Законот за данокот на личен доход, како непризнаен расход за даночни цели, **се смета исплатениот регрес за годишен одмор, над износот** утврден со Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството на РМ, во висина од просечната месечна нето плата по работник во РМ, исплатена во последните три месеци, **кој за месец Ноември 2023 година изнесува: 36.850,00 денари.**

Согласно член 9 став 1 точка 2 алинеја 6 од Законот за данокот на добивка, **не се оданочува износот на исплатениот регрес за годишен одмор** ***во висина од 80%*** од просечната месечна бруто плата по работник во РМ, објавена до денот на исплатата, **кој за месец Ноември 2023 година, изнесува: 45.516,00 денари.**

3.1.3. Пресметка на надоместот за регрес за годишен одмор

3.1.3.1. Исплата на регрес за годишен одмор во висина ***на НАЈНИСКИОТ пропишан износ***

ПРИМЕР: Друштвото "НН" донело Одлука на **10 вработени** да им исплати регрес за годишен одмор во месец Ноември 2023 година, во висина **од 14.740,00 денари**. Овој износ заедно со Данокот на личен доход е помал од Даночно признатиот расход за цели на данокот на добивка по вработен, кој за месец **НОЕМВРИ 2023 година изнесува 45.516,00 денари.**

- Најнизок износ на Регрес за исплата за **XI/2023** 14.740,00
- Даночно признат расход за **XI/2023** (56.896 x 80%) 45.516,00
- Број на вработени 10

ПРЕСМЕТКА:

1. Нето за исплата (10 x 14.740)	**147.400,00**
2. Данок на Личен доход (147.400 x 11,1111%)	**16.378,00**
3. Бруто основа (147.400 + 16.378)	**163.778,00**

Книжење:

4223-Регрес за годишен одмор	163.778,00	
2420- Обврски за регрес за годишен одмор		147.400,00
235- Обврски за данок на личен доход		16.378,00

- ***(обврска за регрес за годишен одмор);***

2420- Обврски за регрес за годишен одмор	147.400,00	
235 -Обврски за данок на личен доход	16.378,00	
1000-Трансакциска сметка		163.778,00

- ***(исплата на регрес за годишен одмор);***

Даночно признат расход: 45.516,,00
Корекција во ДБ: НЕМА

3.1.3.2. Исплата на регрес за годишен одмор во висина на НАЈВИСОКИОТ даночно признат расход

ПРИМЕР: Друштвото "ММ" донело Одлука на 10 вработени да им исплати Регрес за годишен одмор за месец Ноември/2023 година, во висина **од 50.000,00 денари, кој е повисок од највисокиот даночно признат ресход** за даночни, цели, кој за месец **Ноември/2023 изнесува 45.516,00 денари.**

• **Даночно признат расход за месец XI/2023 (56.896 x 80%)**	**45.516,00**
• **Број на вработени**	**10**

ПРЕСМЕТКА:

1. Нето износ (10 x 50.000)	500.000,00
2. Данок на доход (500.000 x 11,1111)	55.555,00
3. Бруто износ (500.000 + 55.555)	555.555,00
4. Признат ресход за Данок на добивка (10 x 45.516)	456,160,00
5. Износ кој се враќа во ДБ за 2023 (3-4)	99.395,00

ПРЕСМЕТКА:

Книжење:

4223/1- Регрес за годишен одмор (признат расход)	456.160,00	
4223/2- Регрес за годишен одмор (непризнат расход)	99.395,00	
2420-Обврски за регрес за годишен одмор		500.000,00
235-Обврски за данок на доход		55.555,00
- ***(обврска за регрес за годишен одмор);***		

2420 - Обврски за регрес за годишен одмор	500.000,00	
235 - Обврски за данок на личен доход	55.555,00	
1000 - Трансакциска сметка		555.555,00
- ***(исплата на регрес за годишен одмор);***		

НАПОМЕНА: Плаќањето на Регресот на годишен одмор и Данокот на личен доход, се врши преку е-ПДД, со тоа што во вид на доход се избира:

Т1. – Доход од работа, а во Подвид доход се избира

S1.7 – Доход кој подлежи на одоночување со ПДД -Регрес

3.2. Регрес за годишен одмор во Општествен сектор

Согласно член 9 од Законот за исплата на плати (“Службен весник на РМ” 70/94……..147/15; 202/19), работодавачите ***кај кои помалку од 51%*** од средствата се во приватна сопственост, може да исплатат надоместок за Регрес за годишен одмор ***најмногу до 60% од просечната месечна нето плата по работник во РМ, објавена до денот на исплатата, кој за месец Ноември/2023 година, изнесува: 22.726,00 денари (37.876 x 60%).***

3.3. Одлука за исплата на Регрес за годишен одмор и Спогодба за исплата на помал износ на Регрес за годишен одмор

Врз основа на член 35 од Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството („Службен весник на РМ“ 150/12; 189/13; 119/15; 150/16), Управниот одбор (управителот или друг орган кој е надлежен за донесување одлуки), на _______2023 година, донесе:

О Д Л У К А

За исплата на регрес за годишен одмор за 2023 година

На вработените во друштвото им се определува за исплата регрес за користење годишен одмор за 2023 година, во висина од _________ денари.

Регресот за годишен одмор ќе се исплати на _________ 2023 година.

Право на регрес за годишен одмор имаат работниците кои навршиле со работа над шест месеци со прекин ии непрекинато во текот на 2023 година.

Работниците кои во 2023 година оствариле работа со пропорционално работно време од полно работно време ќе се стекнат со право на пропорционален дел од регресот за годишен одмор, во соодност на полното работно време.

Средствата за исплата на регресот ќе се обезбедат од тековното работење (да се наведе изворот на средства) .

Одлуката да се достави до:
Финансиска служба;
Архива; **Управител**

_____________ _____________

Врз основа на член 35 од Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството („Службен весник на РСМ“ 150/12; 189/13; 119/15; 150/16), меѓу работодавачот ________________________________, застапуван од управителот ______________________ и репрезентативниот синдикат на вработените кај работодавачот, претставуван од _________-_______________ (или претставник на вработените), се склучува оваа:

СПОГОДБА

за исплата на регрес за годишен одмор во помал износ

Член 1

Поради настанати потешкотии во работењето на друштвото, предизвикани од нереализирани договори, по извршените консултации со синдикатот на ниво на гранка, односно оддел, страните се договорија на вработените да им се исплати регрес за годишен одмор за 2023 година во помал износ од минимално пропишаниот со ОКДС, односно во висина од _________ денари.

Член 2

Работодавачот се обврзува да донесе одлука за исплата на регрес за годишен одмор, во рок од _____ дена по потпишувањето на оваа Спогодба.

Член 3

Оваа Спогодба стапува на сила со денот на потпишувањето.

Спогодбата да се достави до:

- Репрезентативниот синдикат;

- Управителот и

- Архивата.

Репрезентативен синдикат/Управител

____

3.2. Регрес за годишен одмор во Јавен сектор

Согласно член 21 од Општ Колективен Договор за Јавен Сектор, (службен весник на РСМ 154/23), вработените во јавниот сектор имаат право на регрес за годишен одмор, ***во висина од најмалку 30% од основицата,*** под услов работникот да работел ***најмалку 6 месеци во календарската година кај ист работодавач.***

Основица за пресметување на регрес за годишен одмор ***преставува просечната месечна нето плата по работник во РС Македонија исплатена во претходната година.***

НАПОМЕНА:По исклучок регресот за годишен одмор за 2023 година изнесува 10 000 денари, во нето износ.

Со колективен договор на ниво на сектор, оддел или група или колективен договор на ниво на работодавач може да се утврди регрес за годишен одмор во поголем износ од износот утврден со овој колективен договор.

Регресот за годишен одмор се исплатува еднократно во текот на годината, доколку во еден од претходните четири последавателни квартали нема негативен раст на реалниот бруто домашен производ (БДП).

Регресот за годишен одмор се исплатува ***еднаш во текот на годината, а најдоцна до крајот на тековната година.***

Правото на регрес за годишниот одмор, има и вработениот ***кој во текот на календарската година се вработил кај друг работодавач, согласно гранскиот колективен договор.***

Одредбите за регрес, се однесуваат и на општините, градот Скопје и општините во градот Скопје, само доколку се предвидени средства за таа намена во буџетот на општините, градот Скопје и општините во градот Скопје.

Согласно Законот за данокот на личен доход (“Службен весник на РСМ” 241/18 ... 85/21, 274/22), регресот **се оданочува со данок на личен доход во износ од 11,11111% на нето износот или 10% на бруто износот.**

Данок на личен доход
10.000 x 11,11111% = 1.1111 ден.
Бруто износ
10.000 + 1.000 = 11.111 ден.

Исплатата се врши преку состемот на е-пдд на УЈП како доход од работа.

При изготвувањето на пресметката, во вид на доход се одбира опцијата:

Т.1 - Доход од работа, а во подвид на доход се одбира опцијата:
S1.7 - Доход кој подлежи со оданочување ПДД – регрес.

НАПОМЕНА: На секој вработен треба да му се издаде пресметка за платениот данок на личен доход и нето регресот.

ПРАВО И ЛЕГИСЛАТИВА

дипл.правник: Елена Јандриоска

СТАРОСНА ПЕНЗИЈА

Согласно одредбите од Законот за ПИО, заминувањето во пензија се врши врз основа на еден критериум, навршена старосна граница. По друг основ освен во исклучителни случаеви (намалена работна способност) нема предвидено остварување право на пензионирање.

ВОВЕД

Врз основа на Законот за пензиско и инвалидско осигурување (“Службен весник на РСМ” 98/2012…67/22) осигуреникот стекнува право на старосна пензија кога ќе наполни 64 години живот (маж), односно 62 години живот (жена) и најмалку 15 години пензиски стаж. Старосната пензија се утврдува од месечниот просек на платите што осигуреникот ги остварил за време на вкупното траење на осигурувањето, а најрано од 1 јануари 1970 година. За определување на пензиска основица, покрај месечниот просек на плати, се зема и надоместокот на плати, односно паричниот надоместок во случај на невработеност.

1. БЕНЕФИЦИРАН СТАЖ

На осигуреникот на кого стажот на осигурување му се смета со зголемено траење, старосната граница за стекнување право на старосна пензија се намалува зависно од степенот на зголемувањето на стажот, и тоа за по една година за:

1) секои седум години поминати на работни места на кои ефективно поминати 12 месеци се сметаат во стаж на осигурување како 13 месеци;

2) секои шест години поминати на работни места на кои ефективно поминати 12 месеци се сметаат во стаж на осигурување како 14 месеци;

3) секои пет години поминати на работни места на кои ефективно поминати 12 месеци се сметаат во стаж на осигурување како 15 месеци;

4) секои четири години поминати на работни места на кои ефективно поминати 12 месеци се сметаат во стаж на осигурување како 16 месеци;

5) секои три години и шест месеци поминати на работни места на кои ефективно поминати 12 месеци се сметаат во стаж на осигурување како 17 месеци и 6) секои три години поминати на работни места на кои ефективно поминати 12 месеци се сметаат во стаж на осигурување како 18 месеци.

На осигуреникот на кого ефективно поминати 12 месеци стаж на осигурување се смета како стаж на осигурување со зголемено траење, старосната граница за стекнување право на старосна пензија се намалува за секој период поминат на работно место со одреден степен на зголемување на стажот пропорционално на времето поминато на тоа работно место со намалување на старосната граница. Вкупното намалување на старосната граница се утврдува како збир на пропорционално утврдените намалувања за секој поединечен период.

Осигуреникот на кого ефективно поминати 12 месеци стаж на осигурување се смета како стаж на осигурување со зголемено траење на работни места и работи кои се изведуваат под земја и кој во текот на осигурувањето бил распореден на работи и работни места со различни степени на зголемување на стажот на осигурување, може да стекне право на старосна пензија со навршување на 40 години пензиски стаж (маж), односно 35 години пензиски стаж (жена).

2. ПЕНЗИСКА ОСНОВИЦА

Старосната пензија се утврдува од месечниот просек на платите што осигуреникот ги остварил за време на вкупното траење на осигурувањето, а најрано од 1 јануари 1970 година.

За определување на пензиска основица, покрај месечниот просек на плати, се зема и надоместокот на плати, односно паричниот надоместок во случај на невработеност.

Како година на осигурување од која се зема платата за утврдување на пензиската основица се зема календарската година во која осигуреникот остварил плата, односно надоместок на плата за најмалку шест месеци стаж на осигурување. Платата, односно надоместокот на платата остварен во годината во која осигуреникот остварува право на старосна пензија не се зема за утврдување на пензиската основица.

На осигуреникот, односно лицето кое не остварило плата, односно надоместок на плата по јануари 1970 година пензиската основица се утврдува во зависност од движењето на просечната плата на сите вработени во Републиката и стручната подготовка на осигуреникот. Основицата во почетокот на годината ја објавува Фондот.

За утврдување на пензиската основица се земаат платите, паричните надоместоци, односно основиците на осигурување што осигуреникот ги остварил во согласност со закон и колективен договор. За утврдување на пензиската основица се зема просечната месечна плата што осигуреникот ја остварил со полно работно време при што платата што е остварена со работа подолга или пократка од полното работно време се пресметува на просечниот месечен износ што одговара на платата за полното работно време.

На осигуреникот кој во календарската година бил истовремено во работен однос со работно време пократко од полното работно време кај повеќе работодавачи, платата му се смета така што се земаат вкупно остварената плата и часовите поминати на работа во работен однос кај сите работодавачи со полно работно време.

Платата остварена со работа подолга од полното работно време се зема за утврдување на пензиската основица само ако таква работа е вршена во случаите предвидени со одредбите на општите прописи од работните односи. За времето за кое осигуреникот остварил надоместок на плата за скратено ра-

ботно време поради нега на потешко хендикепирано дете, за утврдување на пензиската основица се зема паричниот надоместок според прописите кои се однесуваат на социјалната заштита.

При утврдувањето на пензиската основица вкупната плата остварена со работа со полно, пократко од полното и подолго од полното работно време во една година се сведува со просечен месечен износ кој одговара на платата за полното работно време.

Износот што одговара на платата за полно работно време, се пресметува така што вкупниот износ на платите што се зема предвид за утврдување на пензиската основица, а кои осигуреникот ги примал за една година, се дели со бројот на часовите што тој ги поминал на работа со полно, пократко од полното и подолго од полното работно време, а така добиениот износ по час се множи со месечниот просек на бројот на часовите на полното работно време кај работодавачот во периодот во кој е остварена платата. Така добиениот износ на платата се зема за утврдување на пензиската основица.

За времето на привремена спреченост од работа поради болест и повреда, односно за време на отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство, за утврдување на пензиската основа се зема надоместокот на плата.Надоместокот на плата се валоризира со коефициент со кој се валоризираат платите за таа година.

За утврдување на пензиската основица на невработените лица кои примаат паричен надоместок во случај на невработеност, инвалидите на трудот во случај на професионална рехабилитација, се зема паричниот надоместок.Паричниот надоместок се валоризира со коефициент со кој се валоризираат платите за таа година.

За утврдување на пензиската основица на вработените инвалиди на трудот кои примаат паричен надоместок за работа со скратено работно време или паричен надоместок поради помала плата, покрај остварената плата се зема и паричниот надоместок пресметан со коефициент на валоризација од годината во која е остварен тој надоместок.

За утврдување на пензиската основица на избраните или именуваните носители на јавна и друга функција, ако за вршењето на функцијата примаат плата, односно остваруваат надоместок на плата за вршење на таа функција, се зема платата, односно надоместокот за вршење на таа функција кој служел како

основа за плаќање на придонесот за пензиското и инвалидското осигурување.

За утврдување на пензиската основа на извршен член на одбор на директори, член на управен одбор на трговско друштво, односно управител во трговско друштво доколку не е осигурен по ниеден друг основ се зема надоместокот кој служи како основа за плаќање на придонесот за пензиското и инвалидското осигурување.

За утврдување на пензиската основица на работниците во работен однос и со нив, согласно со посебни закони, изедначени лица, избраните или именуваните носители на јавна и друга функција, ако за вршењето на функцијата примаат плата, односно остваруваат надоместок на плата за вршење на таа функција кои се упатени на работа во странство и за времето на работа во странство, ако не се задолжително осигурени според прописите на државата во која се упатени или со ратификуван меѓународен договор поинаку не е определено.

Задожително се осигуруваат и државјаните на Република Македонија кои засновале работен однос кај работодавачот кој врши дејност во странство.

За утврдување на пензиската основица на работниците во работен однос и со нив, согласно со посебни закони, изедначени лица, избраните или именуваните носители на јавна и друга функција, ако за вршењето на функцијата примаат плата, односно остваруваат надоместок на плата за вршење на таа функција, како и државјаните на Република Македонија кои засновале работен однос кај работодавачот кој врши дејност во странство, се зема платата, односно основицата на осигурувањето која служела како основа за плаќање на придонесот за пензиското и инвалидското осигурување.

Согласно одредбите од член 30 за утврдување на пензиската основица на државјаните на Република Македонија кои на територијата на Република Македонија се вработени кај странски и меѓународни органи, организации и установи, кај странски дипломатски и конзуларни претставништва или се во лична служба на странски државјани, ако со ратификуван меѓународен договор поинаку не е определено, државјаните на Република Македонија вработени во странство, ако за тоа време не се задолжително осигурани кај странски носител на осигурувањето, државјаните на Република Македонија вработени кај странски работодавач во држава во која се задолжително осигурани, но

во која правата од пензиското и инвалидското осигурување, што како права се утврдени со овој закон, не можат да ги остваруваат или не можат да ги користат надвор од таа држава и странските државјани и лицата без државјанство кои на територијата на Република Македонија се:

1) вработени кај работодавач;
2) самовработени лица;
3) во служба на странски физички и правни лица, ако со ратификуван меѓународен договор поинаку не е определено и
4) во служба на меѓународни организации и установи, на странски дипломатски и конзуларни претставништва, ако такво-то осигурување е предвидено со ратификуван меѓународен до-говор,

се зема основицата на осигурувањето која служела како основа за плаќање на придонесот за пензиското и инвалидското осигурување.

Пензиската основица на работниците во работен однос се утврдува од платите остварени согласно со закон и колекти-вен договор, додека пак пензиската основица на индивидуал-ните земјоделци и на физичко лице кое е регистрирано како вршител на самостојна дејност за трговија на мало на тезги и пазари се утврдува од основици на осигурување.

На физичките лица кои вршат дејност, а немаат даночна основица и самостојните уметници кои со таков статус се здо-биле согласно со Законот за култура, пензиската основица им се утврдува од основиците од кои е пресметуван и уплатуван при-донес за пензиското и инвалидското осигурување.

За утврдување на пензиската основица се зема и надоместокот остварен по основ на иновација, рационализација и други видови творештво во работата, во согласност со закон и колективен договор, доколку е платен придонесот за пензиското и инвалидското осигурување. Овој надоместок при утврдување-то на пензиската основица се зема како да е остварен во го-дината во која е исплатен.

Платите од поранешните години кои се земаат за утврду-вање на пензиската основица се валоризираат со коефициенти-те пресметани врз основа на движењето на платите на сите вра-ботени во Република Македонија. Валоризацијата на платите од поранешните години според кои се утврдува пензијата, се врши

според просекот на платите во последната календарска година која и предходи на годината во која осигуреникот го остварува правото на пензија.

Коефициентите за валоризација на платите од поранешните години се утврдуваат секоја година единствено за сите плати врз основа на статистичките податоци за движењето на платите на сите вработени во Република Македонија. Коефициентите за валоризација ги објавува Фондот.

3. ВИСИНА НА СТАРОСНАТА ПЕНЗИЈА

Старосната пензија за осигурениците од членот 118 Законот за пензиско и инвалидско осигурување се утврдува од пензиската основица во проценти определени зависно од должината на пензискиот стаж која за секоја година пензиски стаж изнесува 1% (маж), односно 1,14% (жена) од пензиската основица, а за пензиски стаж пократок од една година, а најмалку шест месеци изнесува 0,5% (маж), односно 0,57% (жена) од пензиската основица.

(2) Старосната пензија за осигурениците од членот 119 од Законот за пензиско и инвалидско осигурување се утврдува од пензиската основица во проценти кои за секоја година исполнет пензиски стаж до нивната уплата на придонесот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување изнесуваат 2,33% (маж), односно 2,60% (жена), а за пензиски стаж пократок од една година, а најмалку шест месеци изнесува 1,165 % (маж), односно 1,30% (жена), но најмногу 11,65% (маж), односно 13,00% (жена) од пензиската основица. За секоја натамошна година пензиски стаж исполнет по нивната уплата на придонесот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување, пензијата се определува во висина од 1% (маж), односно 1,14% (жена), а за пензиски стаж пократок од една година, а најмалку шест месеци изнесува 0,5% (маж), односно 0,57% (жена) од пензиската основица.

4. НАЈНИЗОК ИЗНОС НА СТАРОСНА ПЕНЗИЈА

Најнизок износ на старосната пензија остварена од задолжителното пензиско и инвалидско осигурување врз основа на генерациска солидарност и пензијата остварена од задолжителното капитално финансирано пензиско осигурување не може

да изнесува помалку од утврдената просечна плата на сите вработени во Република Македонија во 2002 година, и тоа за:

- корисниците кои пензијата ја оствариле со пензиски стаж над 35 години (маж), односно над 30 години (жена), во висина од 41%,
- корисниците кои пензијата ја оствариле со пензиски стаж над 25 години (маж), односно над 20 години (жена), во висина од 38% и
- корисниците кои пензијата ја оствариле со пензиски стаж до 25 години (маж), односно до 20 години (жена), во висина од 35%.

Пензијата се усогласува со процентот со кој се усогласуваат другите пензии.

Осигуреникот кој ќе оствари дел од пензијата според меѓународен ратификуван договор стекнува право на најнизок износ на старосна пензија ако износот на пензијата определена според овој закон и странската пензија пресметана според важечкиот девизен курс е помал од износот од кој се определува најнискиот износ на пензија наведен погоре.

5. УСОГЛАСУВАЊЕ НА СТАРОСНА ПЕНЗИЈА

Усогласувањето на старосната пензија се врши според движењето на индексот на трошоците на животот во висина од 50% и порастот на просечно исплатената плата на сите вработени во Република Северна Македонија во висина од 50%.

Пензијата, се усогласува на 1 март и на 1 септември секоја година според процентот кој се добива како збир на порастот на индексот на трошоците на живот во претходното полугодие и процентот на порастот на просечно исплатената плата на сите вработени во Република Северна Македонија во претходното полугодие во однос на полугодието кое му претходи. Пензијата остварена во тековната година претходно се сведува во месечен износ според порастот на нето платите од декември претходната година во однос на просечната нето плата истата година.

Доколку бруто домашниот производ во претходната година има реален пораст повеќе од 4%, покрај усогласувањето наведено погоре, пензијата се усогласува од 1 април тековната година во процент кој претставува разлика помеѓу реалната стапка на пораст на бруто домашниот пораст во претходната година и стапката од 4%.

ПЛАТИ И НАДОМЕСТОЦИ

дипл.економист: Марика Лекоска

П Л А Т И
ЗА МЕСЕЦ НОЕМВРИ 2023 ГОДИНА

Просечна исплатена месечна БРУТО плата по вработен за 2023 година (за даноци и придонеси)	*49.397,00*
НАЈНИСКА основица за ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ 50% од просечна месечна бруто плата, исплатена во РМ за 2023 година, за образец (МПИН)	*24.699,00*
НАЈВИСОКА основица за пресметка на придонеси за 2023 година (16 просечни бруто плати – (16 x 49.397)	*790.352,00*
Даночно МЕСЕЧНО намалување за 2023 година	*9.038,00*
Дневница за службени патувања од 21.11.2023	*2.948,00*
Просечна исплатена месечна НЕТО плата по вработен за 2022 година	*31.859,00*
Просечна исплатена месечна БРУТО плата по вработен за 2022 година	*47.637,00*

1. ПРОСЕЧНО ИСПЛАТЕНА МЕСЕЧНА БРУТО ПЛАТА ПО ВРАБОТЕН ЗА 2023 ГОДИНА

Просечо исплатена месечна ***БРУТО*** плата по работник во РС Македонија, за ***2023*** година, изнесува:

43.509,00 денари.

Просечната плата се користи за утврдување на најниската и највисоката основица за пресметка на придонесите од задолжително социјално осигурување и тоа за пресметките за плата, кои се однесуваат за период ***ЈАНУАРИ - ДЕКЕМВРИ 2023 година.***

2. НАЈНИСКА ОСНОВИЦА ЗА ПРЕСМЕТКА НА ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ

2.1. Најниска основица за вработени лица

Согласно член 15 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување (“Службен весник на РМ” 142/08...171/17; 35/18; 247/18, 251/22), ***Основица*** за пресметување и плаќање на придонесите од плата, односно основица за осигурување за тековната година, ***не може да биде пониска од 50%*** од просечна плата по работник во РС Македонија, ***објавена во Јануари во тековната година***, според податоците на ДЗС, **која за *2023* година, изнесува:**

24.699,00 денари (49.397,00 х 50%).

2.2. Најниска основица за самовработени лица

САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА – вршител на самостојна економска дејност (таксисти, занаетчии)   ***24.699,00 денари;***
САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА – вршител на професионална и друга интелектуална дејност (*адвокати, нотари, извршители)*   ***49.397,00 денари;***
САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА – вршител на професионална и друга интелектуална дејност (адвокати, нотари, извршители) до истекот на првата година на отпочнување на дејност: ***24.699,00 денари.***

3. НАЈВИСОКА ОСНОВИЦА ЗА ПРЕСМЕТКА НА ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ

3.1. Највисока основица за вработени лица

Согласно член 16 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување***, НАЈВИСОКА месечна основица*** за пресметување и уплата на придонесите за примањата од работен однос е износот ***од (16) {esnaeset просечни плати,*** кој износ ***за 2023 година***, изнесува:

790.352,00 денари (16 х 49.397,00 денари).

3.2. Највисока основица за самовработени лица

НАЈВИСОКА МЕСЕЧНА ОСНОВИЦА за пресметување и уплата на придонесите за самовработено лице е износот од *(12) дванаесет просечни плати.*

592.764,00 денари (12 х 49.397,00 денари).

3.3. Највисока основица за вработени лица за извршен член на одбор на директори, Член на управен одбор, односно управител во трговско друштво

НАЈВИСОКА МЕСЕЧНА ОСНОВИЦА за пресметување и уплата на придонесите за примањата ***на Извршен член на одбор на директори во трговско друштво, член на управен одбор во трговско друштво,*** односно ***управител во трговско друштво***, е износот од ***(16) шеснаесет*** просечни плати, кој **за 2023 година**, изнесува.

790.352,00 денари (16 х 49.397,00 денари.

3.4. Највисока основица за лице корисник на паричен надоместок, за време на привремена невработеност

Највисока месечна основица за пресметување и уплата на придонеси за тековната година за лице корисник на паричен надоместок за време на привремена невработеност, ***изнесува 80% од просечната плата*** по работник во Република Македонија објавена во јануари во тековната година, според податоците на Државниот завод за статистика.

39.518,00 денари (49.397,00 денари х 80%).

НАПОМЕНА: На износот, повисок од највисоката месечна основица, не се пресметуваат и уплатуваат придонеси, додека на разликата над највисоката основица се пресметува Данок на личен доход.

4. ПРЕГЛЕД НА НАЈНИЗОК И НАЈВИСОК ИЗНОС НА ПРИДОНЕСИ

ПРИДОНЕСИ	***Стапка***	***Најнизок износ***	***Највисок износ***
Придонес за пензиско и инвалидско осигурување за месец ***НОЕМВРИ/2023 година***, по вработен	**18,8%**	***4.643,00***	***148.586,00***
Придонес за здравствено осигурување за месец ***НОЕМВРИ/2023 година*** по вработен	**7,5%**	***1.852,00***	***59.276,00***
Придонес за вработување за месец ***НОЕМВРИ/2023 година*** по вработен	**1,2%**	***296,00***	***9.484,00***
Придонес за професионално заболување за месец ***НОЕМВРИ/2023 година,*** по вработен.	**0,5%**	***123,00***	***3.95200***
ВКУПНО ПРИДОНЕСИ:	***28%***	***6.914,00***	***221.298,00***

4.1 Придонес за стажна осигурување што се смета со зголемено траење

Придонес за стажот на осигурување што се смета со зголемено траење	**Стапка 2020-2023**
12 месеци што се сметаат во стаж на осигурување како 18 месеци	**9,4%**
12 месеци што се сметаат во стаж на осигурување како 17 месеци	**7,83%**
12 месеци што се сметаат во стаж на осигурување како 16 месеци	**6,27%**
12 месеци што се сметаат во стаж на осигурување како 15 месеци	**4,7%**
12 месеци што се сметаат во стаж на осигурување како 14 месеци	**3,13%**
12 месеци што се сметаат во стаж на осигурување како 13 месеци	**1,57%**

5. МИНИМАЛНА ПЛАТА

Согласно Законот за минималната плата во РМ (“Службен весник на РМ” 11/12; 30/14; 100/14 пт; 180/14; 81/15; 129/15; 132/17; 140/18; 124/19; 239/19; 41/22), висината на минималната плата во Република Македонија:

Р.бр	***Период на важност***	***Нето***	***Бруто***	***Сл. Весник на РСМ***
1.	***01.01.2020 – 31.03.2020***	***14.500,00***	***21.107,00***	***239/2019 Закон***
2.	***01.04.2020 – 30.06.2020***	***14.500,00***	***21.107,00***	***88/2020 Уредба***
2.	***01.07.2020 – 31.03.2021***	***14.934,00***	***21.776,00***	***75/2020 Објава***
3.	***01.04.2021 – 31.03.2022***	***15.194,00***	***22.146,00***	***80/2021 Објава***
4.	***01.03.2022 – 28.02.2023***	***18.000,00***	***26.422,00***	***41/2022 Закон***
5.	***01.03.2023 – 28.02.2024***	***20.175,00***	***29.739,00***	***558/2023 Објава***

6. ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА ДАНОК НА ЛИЧЕН ДОХОД

6.1. Стапки за пресметување на данок на личен доход (од 01.01.2023 до 31.12.2023 година)

Согласно член 11 од Законот за данок на личен доход (“Службен весник на РМ” 241/2018; 275/19; 290/20, 85/21, 274/22) данокот на личен доход за доход од работа, се пресметува со примена на две даночни стапки, согласно даночната основа и тоа**:**

- ***Пропишана стапка во износ од 10% или***
- ***Пресметана стапка од 11,1111%.***

6.2. Даночно намалување

Согласно член 10 став 1 точка 2 од Законот за Данок на личен доход, ***Даночното намалување за 2023*** година, на месечно и годишно ниво, изнесува:

Период	2023 годинс
Месечно	**9.038,00**
Годишно	**108.456,00 (9.038 x 12)**

7. СТАПКА НА ТРОШОЦИ НА ЖИВОТ – ИНФЛАЦИЈА- И ПРАВО НА ПОРАСТ НА ПЛАТИТЕ

Врз основа на член 10 од Законот за исплата на платите во Република Македонија („Службен весник на РМ" 70/94; 62/95; 33/97; 50/01; 26/02; 46/02; 37/05; 121/007; 161/08; 92/09; 97/10; 11/12; 26/13; 170/13; 139/14; 147/15, 202/19) ***Министерството за труд и социјална политика, објавува:***

1. Стапката на трошоците за живот за месец ***ОКТОМВРИ/2023*** година во однос на месец ***СЕПТЕМВРИ/2023***, според податоците на ДЗС бр. 4.1.23.97 од 07.11.2023 година, изнесува***:*** ***(-1,5%).***

2. Исплатата на платите за месец ***ОКТОМВРИ/2023*** во однос на месец ***СЕПТЕМВРИ/2023*** *година*, изнесува: ***(0,6%).***

8. РАБОТНИ ЧАСОВИ КОИ СЕ КОРИСТАТ ЗА ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА РАБОТНИОТ СТАЖ

Работните часови за месец ***НОЕМВРИ/2023*** година, изнесуваат:

176 часа.

9. ПРОСЕЧНА БРУТО ПЛАТА ЗА 2023 година

9.1. Просечна исплатена месечна БРУТО плата по вработен за месец IX/III/2023), а се однесува за месец НОЕМВРИ/2023 година, изнесува:

56.896,00 денари,

Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. ***4.1.23.103 од 21.11.2023).***

9.2. Просечна исплатена месечна БРУТО ПЛАТА по вработен во претходните три месеци (VII-VIII-IX/2023 година), а се однесува месец ***НОЕМВРИ/2023 година изнесува:***

55.307,00 денари,

(Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. ***4.1.23.103 од 21.11.2023).***

10. ПРОСЕЧНА НЕТО ПЛАТА ЗА 2023 година

10.1. Просечна исплатена месечна НЕТО плата по вработен за месец (IX/2023), а се однесува за месец ОКТОМВРИ/2023 година, изнесува:

37.876,00 денари,

Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. ***4.1.23.102 од 21.11.2023).***

10.2. Просечна исплатена месечна НЕТО ПЛАТА по вработен во претходните три месеци (VII-VIII-IX/2023 година), а се однесува месец ***НОЕМВРИ/2023 година изнесува:***

36.850,00 денари,

(Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. ***4.1.23.102 од 21.11.2023).***

11. НАДОМЕСТОЦИ ОД ПЛАТА

11.1. Надоместоци од плата за ОПШТЕСТВЕНИ И МЕШОВИТИ правни лица со повеќе од 49% општествен капитал

Просечна исплатена месечна нето плата по вработен за месец ***(IX/2023), а се однесува за месец НОЕМВРИ/2023 година,*** изнесува:

37.876,00 денари,

Согласно член 9 од Законот за исплата на платите во РМ, работодавецот може да врши исплата на следните надоместоци, согласно ***ОСНОВИЦАТА од 37.876,00 денари:***

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР
22.726,00 денари **(60% од основицата)** ***(37.876,00 x 60%)*** ***Се пресметува и плаќа Данок на личен доход 11,1111%***
ОТПРЕМНИНАТА ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ НА РАБОТНИК ВО ПЕНЗИЈА
75.752,00 денари **(двократен износ од основицата)** ***(2 x 37.876,00)*** ***Ослободен од Данок на личен доход до 75.752,00 денари***
ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО
22.726,00 денари ***(60% од основицата) (37.876 x 60%)*** ***Ослободен од Данок на личен доход до 22.726,00 денари.***

11.2. Надоместоци од плата за ПРИВАТЕН СЕКТОР

Просечна исплатена месечна ***НЕТО ПЛАТА*** по вработен во претходните три месеци ***(VII-VIII-IX/2023 година),*** а се однесува за месец ***НОЕМВРИ/2023 година, изнесува:***

36.850,00 денари.

Износот ***36.850,00 денари,*** претставува ***ОСНОВИЦА*** за пресметување на следните надоместоци **за *ПРИВАТНИ прав-ни лица:***

<u>РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР</u>
НАЈНИЗОК износ за исплата на Регрес за годишен одмор за месец ***ОКТОМВРИ/2023 година***, се исплатува во висина ***од најмалку 40% од основицата***, под услов работникот да работел најмалку 6 месеци во календарската година, кај ист работода-вач и **изнесува:** ***14.740,00 денари во НЕТО износ*** ***(36.850,00 x 40%)***
<u>Согласно колективен договор на ниво на дејност или КД на ниво на работодавач може да се утврди регрес во поголем износ од износот согласно ОКДПСОС.</u>

ДАНОЧНО ПРИЗНАТ РАСХОД ВО ДАНОЧЕН БИЛАНС ***45.516,00 денари (56.896,00 х 80%)*** ***(80% од просечна месечна БРУТО плата по работник во РМ, објавена до денот на исплатата)*** ***Се пресметува и плаќа Данок на личен доход по стапка од 11,1111%***
ОТПРЕМНИНА ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ НА РАБОТНИК ВО ПЕНЗИЈА
73.700,00 денари ***(двократен износ од основицата (2 х 36.850)*** ***Ослободен од Данок на личен доход до 73.700,00 денари.***
ЈУБИЛЕЈНА НАГРАДА
36.850,00 денари ***(во висина на основицата), за најмалку 10 години поминати кај ист работодавец*** ***Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход 11,1111%***
ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО
22.110,00 денари **60% од основицата – (60% од *36.850,00)*** ***Ослободен од Данок на личен доход до 22.810,00 денари.***
ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО ЗЕМЈАТА
2.948,00 денари **8% од основицата (8% од *36.850,00)*** ***Ослободен од Данок на личен доход до 2.948,00 денари.***
ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО СТРАНСТВО
➢ ***50% од утврдената дневница***, ако се поднесе сметка за сместување, како и во случаи, кога сместувањето не паѓа на товар на органот на Управата; ➢ ***20% од утврдената дневница***, ако издатоците за сместувањето и исхраната, не паѓаат на товар на органот на управата; и ➢ ***5% од утврдената дневница***, ако издатоците за стручно оспособување и усовршување не паѓаат на товар на органот на државната управа, а престојот е над 30 дена. Под стручно усовршување се подразбира посета на семинари, курсеви, симпозиуми и други видови средби, организирани во странство на мултилатерална и билатерална основа.

ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА РАБОТНИК
110.550,00 денари ***во висина од ТРИ основици (3 х 36.850,00)*** ***Ослободен од Данок на личен доход до 110.550,00 денари.***
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА ЧЛЕН НА СЕМЕЈСТВО
73.700,00 денари ***во висина од ДВЕ основици (2 х 36.850,00 денари)*** ***Ослободен од Данок на личен доход до 73.700,00 денари.***
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА ЕЛЕМЕНТАРНИ НЕПОГОДИ
36.850,00 денари ***(во висина на основицата)*** ***Ослободен од Данок на личен доход до 36.850,00 денари.***
КОРИСТЕЊЕ НА СОПСТВЕНО ВОЗИЛО ЗА СЛУЖБЕНИ ЦЕЛИ
(**во висина до 30%** од цената на литар гориво за соодветно возило по поминат километар). ***Ослободено од Данок на личен доход во висина, најмногу до 3.500,00 денари по возило, месечно.***
НАДОМЕСТ ПРИ СЕЛИДБА НА ВРАБОТЕН ЗА ПОТРЕБИТЕ ЗА РАБОТОДАВАЧОТ
(во висина на стварни трошоци) ***Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%***
ТРОШОК ЗА ОРГАНИЗИРАНА ИСХРАНА ЗА НОЕМВРИ/2023
6.372,00 денари (во висина од ***20%*** *од* просечна нето плата, исплатена во претходната 2022 година ***(31.859,00 х 20%)*** ***Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход НАД 6.372,00 денари.***
НЕПРЕКИНАТО БОЛЕДУВАЊЕ ПОДОЛГО ОД 6 МЕСЕЦИ
(поради повреда на работа и професионално заболување) ***36.401,00 денари;*** Во висина од една просечна месечна нето плата исплатена по работник во РСМ за последните три месеци. ***Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%***

12. НАЈВИСОК ИЗНОС НА НАДОМЕСТ ЗА БОЛЕДУВАЊЕ
што го исплатува Фондот за здравствено осигурување

Согласно член 17 од Законот за здравствено осигурување („Службен весник на РМ" 25/00...77/21; 60/23, 154/23), највисокиот износ на надоместокот за боледување што се исплаќа на товар на ФЗО во 2023 година, изнесува ***ЧЕТИРИ просечни месечни нето плати*** исплатени во РМ во претходната 2022 година **изнесува:**

127.436,00 денари. ***(4 x 31.859,00 денари).***

13. НАЈВИСОК ИЗНОС НА ПЕНЗИЈА за 2023 ГОДИНА

Највисокиот износ на пензија, според статистичките податоци на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување за 2023 година, изнесува:

69.803,00 денари.

14. РЕФУНДИРАЊЕ НА СРЕДСТВАТА
за уплатени придонеси за ИНВАЛИДНИ ЛИЦА

Согласно Упатството за начинот на пресметка и исплата на плати и поврат на придонеси од задолжително социјално осигурување за вработени во заштитни друштва, инвалидни лица кога самостојно вршат дејност како трговци-поединци и други работодавачи кои имаат вработено инвалидно лице, МТСП врши рефундирање на уплатените средства до висина не поголема од ***2 (две) просечни нето плати исплатени во РМ во претходниот месец***, кој за ***месец НОЕМВРИ 2023 година*** изнесува **(*2 x 36.390 денари*)**

72.780,00 денари.

15. МЕСЕЧЕН НАДОМЕСТОК
на членови на Органи на управување

Согласно член 9 став 1 точка 4 од Законот за данок на добивка ("Службен весник на РМ" 25/00...199/23), ***МЕСЕЧНИОТ*** надоместок на членовите на органи на управување се исплату-ва во ***висина од 50%*** од ***Просечната Бруто плата, исплатена во претходната 2022 година во РСМ во висина од:***

23.819,00 денари (50% од 47.637,00 денари).

16. Надоместоци на плата за време на БОЛЕДУВАЊЕ ПРИВАТЕН сектор

Согласно член 31 од Општиот колективен договор за прива-тен сектор од областа на стопанството („Службен весник на РМ” 150/12; 189/13; 115/14 пт; 119/15; 150/16), работникот има право на ***надомест на плата – боледување*** – *која се исплатува од страна на работодавачот и тоа:*

Времетраење на боледување	Право на надомест
До 15 дена	**70% од основицата**
Над 15 дена, почнувајќи од првиот ден на боледувањето, за сите денови	**90% од основицата**
Над 30 дена, кога боледувањето го плаќа работодавачот	**90% од основицата**

ОСНОВИЦА, просечен месечен износ на исплатена плата ***на која е платен придонес за здравствено осигурување за последните 12 месеци.***

17. ИСПРАТНИНА ПРИ ТЕХНОЛОШКИ ВИШОК

Согласно член 97 од Законот за работни односи (“Службен весник на РМ” 62/05...27/16; 120/18; 110/19; 267/20; 151/21; 288/21; 111/23), во случај на откажување на договорот за вработување од деловни причини (*технолошки вишок),* работодавачот е должен на работникот да му исплати ***испратнина,*** *во следните случаи:*

Години поминати во работен однос	*Висина на плата*
До 5 години	**Една плата**
Од 5 до 10 години	**Две и пол плати**
Од 10 до 15 години	**Три и пол плати**
Од 15 до 20 години	**Четири и пол плати**
Од 20 до 25 години	**Шест плати**
Над 25 години	**Седум плати**

Испратнина за 2023	*Просечна Нето плата по работник во претходниот месец*	*Најнизок износ на испратнина*
1	2	3 (2x50%)
ЈАНУАРИ/2023	***33.104,00***	***16.552,00***
ФЕВРУАРИ/2023	***33.011,00***	***16.506,00***
МАРТ/2023	***34.364,00***	***17.182,00***
АПРИЛ/2023	***33.943,00***	***16.972,00***
МАЈ/2023	***33.720,00***	***16.860,00***
ЈУНИ/2023	***34.925,00***	***17.463,00***
ЈУЛИ/2023	***36.134,00***	***18.067,00***
АВГУСТ/2023	***36.345,00***	***18.173,00***
СЕПТЕМВРИ/2023	***36.527,00***	***18.264,00***
ОКТОМВРИ/2023	***36.286,00***	***18.143,00***
НОЕМВРИ/2023	***36.390,00***	***18.195,00***

НАПОМЕНА 1: Просечната нето плата на работникот во последните шест месеци пред отказот и истата ***да не биде помала од 50%*** од просечната нето плата исплатена по ра-ботник во РМ, во последниот месец пред отказот.

НАПОМЕНА 2: ***Работен однос, се смета*** времето поминато во работен однос ***кај ист работодавач и работниот однос кај претходниот работодавач,*** на кој поради настаната-та статусна промена, правен следбеник е последниот работо-давач.

НАПОМЕНА 3: Испратнината се исплатува со денот на престанокот на работниот однос.

НАПОМЕНА 4: Не се пресметува и плаќа Данок на личен доход.

18. НАДОМЕСТОК ЗА ПРАКТИКАНТСКА РАБОТА

Согласно член 8 од Законот за Практиканство (Службен весник на РС Македонија, 98/19, 103/21), практикантот за време на практикантската работа кај работодавачот, ***има право на МЕСЕЧЕН надоместок, кој се исплатува од страна на работодавачот.***

Висината на месечниот надоместок ***се утврдува во НЕТО износ за полно работно време*** во зависност од времетраењето на периодот на практикантската работа и тоа:

* Од 42% до 74% од *МИНИМАЛНАТА НЕТО ПЛАТА*, ***за практикантска работа ДО ТРИ месеци***; **и**
* **Во висина на** *МИНИМАЛНАТА НЕТО ПЛАТА* ***утврдена согласно со Закон, за практикантска работа НАД ТРИ месеци***, сметано **од четвртиот месец**.

Минимална НЕТО плата 20.175,00 денари.

Се пресметува и плаќа:

- ***Придонес врз основа на инвалидност и телесно оштетување, причинето со повреда на работа или професионална болест од 4% од основицата за пресметка на придонеси и даноци од плата.***
- ***Дополнителен придонес за задолжително здравствено осигурување за случај на повреда на работа и професионално заболување од 0,5% од основицата за пресметка на придонеси и даноци од плата.***
- ***Данок на личен доход во висина од 11,1111%.***

19. НАДОМЕСТОК ЗА ПРАКТИЧНА ОБУКА НА УЧЕНИЦИ И СТУДЕНТИ

Согласно член 12 став 1 точка 14 од Законот за данок на личен доход, данокот на доход, **не се плаќа за:**

Надоместокот за практична обука на ученици и студен-ти, во висина до 8.000 денари месечно:

Во случај на исплата на надоместокот за практична обука на ученици и практична настава на студенти, над 8.000 денари се пресметува и плаќа Данок на личен доход во висина од 11,1111%.

Согласно член 8 став 1 точка 1 од Законот за придонеси, ***учениците и студентите се обврзници за плаќање придонес врз основа на инвалидност и телесно оштетување, причинето со повреда на работа или професионална болест за време на практична обука од 4%, а обврската за пресметка и уплата на придонесот, паѓа на товар на установата од областа на образованието.***

20. ДОДАТОЦИ НА ПЛАТА

Согласно член 24 од Општиот Колективен договор за приватен сектор од областа на стопанството („Службен весник на РМ" 150/12; 189/13; 119/15; 150/16), ***основната плата на работникот, се зголемува по час, најмалку за:***

- ***Прекувремена работа... 35%***
- ***Работа ноќе.. 35%***
- ***Работа во три смени 5%***
- ***Работа во ден на неделен одмор.........................50%***

За работа во денови на празници и неработни денови утврдени со закон, работникот има право на надомест на платата, што му припаѓа кога во тие денови не работи и плата за поминатите часови на работа **зголемена за 50%.** Додатоците меѓусебно **не се исклучуваат**.

Правото на зголемен надоместок по основ на работа во три смени, работникот го остварува само за ефективно поминато работно време, во смени.

НАПОМЕНА: **Основната плата на работникот, се зголемува за 0,5% за секоја година работен стаж.**

21. НАДОМЕСТ ОД ПЛАТА ЗА ЈАВЕН СЕКТОР

Согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2023 година ("Службен весник на РМ" 282/22), на буџетските корисници, им се исплатуваат следните надоместоци:

НАДОМЕСТОК ЗА ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО   ***11.055,00 денари***   ***(30% од просечна Месечна Нето плата,*** исплатена во РМ во претходни три месеци) ***(30% х 36.850,00)***   ***(Ослободен од Данок на личен доход до 11.050,00 денари);***
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА РАБОТНИК   ***75.752,00 денари***   ***(двократен износ на просечна месечна нето плата по работник во Републиката, објавена на денот на исплатата)***   ***(2 х 37.876,00)***   ***(Ослободен од Данок на личен доход до 75.752,00 денари);***

ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА ЧЛЕН НА СЕМЕЈСТВО ***37.876,00 денари*** ***(во висина на просечна месечна нето плата по работник во Републиката, објавена на денот на исплатата)*** ***(Ослободен од Данок на личен доход до 37.876,00 денари);***
ЈУБИЛЕЈНА НАГРАДА ***НЕ Е ПРОПИШАНА*** ***(за најмалку 10 години работа кај ист работодавач)*** ***(Согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2023 година).***
ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО ЗЕМЈАТА ***НЕ СЕ ПРОПИШАНИ.*** ***(Согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2023 година од 01.01.2023 година)***
ОТПРЕМНИНА ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ ***НА РАБОТНИК ВО ПЕНЗИЈА*** ***75.752,00 денари*** ***(2 x 37.876,00)*** ***(двократен износ од просечна Месечна Нето плата, по работник, исплатена во РМ до денот на исплата.*** ***Ослободен од Данок на личен доход до 75.752,00 денари.***
РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР ***(Согласно член 21 од Општ Колективен договор за за јавен сектор ("Службен весник на РСМ" 154/23),*** вработениот **има право** на регрес за годишен одмор за 2023, во висина **од најмалку:** ***10.000,00 денари НЕТО,*** под услов вработениот ***да работел најмалку шест (6) месеци, во календарската година кај работодавачот.***
НОВОГОДИШЕН НАДОМЕСТОК ***НЕ Е ПРОПИШАН).*** ***(Согласно Законот за извршување на БУЏЕТОТ на РМ за 2023 година),***
НАДОМЕСТ ЗА БОЛЕДУВАЊЕ ***ПОДОЛГО ОД 6 МЕСЕЦИ*** Согласно член 14 од Законот за Извршување на Буџетот за 2023 година, во висина од **една просечна месечна нето плата** *(во Органот каде што е вработен).* ***(Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%).***

НАДОМЕСТ НА ТРОШОЦИ ЗА СЕЛИДБА ЗА ПОТРЕБИТЕ НА РАБОТОДАВАЧОТ ***(во висина на стварни направени трошоци).*** ***(Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%).***
НАДОМЕСТ НА ТРОШОЦИ ЗА ХРАНА И ПРЕВОЗ ЗА ЛИЦА ВОЛОНТЕРИ ЗА НОЕМВРИ//2023 ***7.146,00 денари*** ***(47.637,00 x 15%)*** ***(во висина од 15% од просечна месечна бруто плата, исплатена во 2022 година***): ***Ослободен од Данок на личен доход до 7.146,00 денари.***
ВРЕДНОСТА НА БОДОТ ЗА ПЛАТИТЕ НА ДРЖАВНИТЕ СЛУЖБЕНИЦИ за 2023 година изнесува: ***81,60 денари*** Согласно Одлуката за утврдување на вредноста на бодот за платите на државните службеници ***(“Службен весник на РМ” 293/2021).***
Просечна месечна БРУТО плата исплатена по вработен за Шифра 84-Јавна управа и одбрана за ЈАВЕН СЕКТОР - (за задолжително социјално осигурување) за IX/2023 година, се однесува за месец НОЕМВРИ/2023 година изнесува: ***31.113,00 денари (50% од 62.226,00)***

21.1. Надоместоци на плата за време на БОЛЕДУВА-ЊЕ за ЈАВЕН сектор

Согласно член 19 од Општиот колективен договор за јавен сектор на РС Македонија („Службен весник на РСМ” 154/23), работникот има право на ***надомест на плата – боледување*** *– која се исплатува од страна на работодавачот и тоа:*

Времетраење на боледување	**Право на надомест**
До 7 дена	**70% од основицата**
До 15 дена	**80% од основицата**
Од 15 до 21 ден	**90% од основицата**

за професионално заболување и повреда на работа, давање крв, бременост и раѓање	**100% од основицата**

ОСНОВИЦА: Просечна бруто плата на работникот во последните 12 месеци. Доколку работникот во тој период не примал плата, основица за пресметка е висната на најниската основна бруто плата, исплатена на ниво на сектор, оддел или група.

21.2. Додатоци на плата ЈАВЕН СЕКТОР

Согласно член 16 од Општиот Колективен договор за **јавен сектор** на РМ („Службен весник на РМ" 154/23), ***основната плата на работникот се зголемува по час, најмалку за:***

- ***Прекувремена работа...35%***
- ***Работа ноќе...35%***
- ***Работа во три смени 5%***
- ***Работа во ден на неделен одмор..........................50%***

За работа во денови на празници и неработни денови утврдени со закон, работникот има право на надомест на платата, што му припаѓа кога во тие денови не работи и плата за поминатите часови на работа ***зголемена за 50%.***

Додатоците меѓусебно не се исклучуваат.

Правото на зголемен надоместок по основ на работа во смени, работникот го остварува само за деновите кога работи во три смени организирани со периодично менување во рамките на вкупните 24 часа.

Согласно член 17 од ОКДЈС сновната бруто плата на работникот се зголемува за 0,5% за секоја навршена година работен стаж, а најмногу до 20%.

22. ПРИМЕРИ ЗА ПРЕСМЕТКА НА ПЛАТА ЗА 2023 ГОДИНА

22.1. Пресметка на МИНИМАЛНА ПЛАТА ВО НЕТО износ

1. НЕТО ПЛАТА	**20.175,00**
2. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
3. Основица за данок на доход (1 - 2)	11.137,00
4. Данок на доход со 10% (3 x 11,1111%)	**1.237,00**
5. Бруто плата 1 (1 + 4)	**21.412,00**
6. БРУТО ПЛАТА II (21.412 x 1,3889)	**29.739,00**
7. Придонес за задолжително ПИО (6 x 18,8%)	5.591,00
8. Придонес за здравствено осигурување (6 x 7,5%)	2.230,00
9. Придонес за вработување (6 x 1,2%)	357,00
10. Придонес за дополнително (6 x 0,5%)	149,00
11. Вкупно придонеси (7 +8 + 9 +10)	**8.327,00**
12. Бруто плата намалена за придонеси (6 -11)	21.412,00
13. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
14. Основица за данок на доход (12-13)	12.374,00
15. Данок на доход (14 x 10%)	**1.237,00**
16. НЕТО ПЛАТА (6-11-15)	**20.175,00**

22.1. Пресметка на МИНИМАЛНА ПЛАТА ВО БРУТО износ

1. БРУТО ПЛАТА	**29.739,00**
2. Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	5.591,00
3. Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)	2.230,00
4. Придонес за вработување (1 x 1,2%)	357,00
5. Придонес за дополнително (1 x 0,5%)	149,00
6. Вкупно придонеси (2 +3 + 4 +5)	**8.327,00**
7. Бруто плата намалена за придонеси (1 - 6)	21.412,00
8. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
9. Основица за данок на доход (7 - 8)	12.374,00
10. Данок на доход (9 x 10%)	**1.237,00**
11. НЕТО ПЛАТА (1 - 6- 10)	**20.175,00**

22.3. Пресметка на личен доход од работа која претставува НАЈНИСКА основица за пресметка на ДАНОЦИ и ПРИДОНЕСИ

1. БРУТО ПЛАТА	**24.699,00**
2. Придонес за задолжително ПИО (1 х 18,8%)	4.643,00
3. Придонес за здравствено осигурување (1 х 7,5%)	1.852,00
4. Придонес за вработување (1 х 1,2%)	296,00
5. Придонес за дополнително здравствено осигурување (1 х 0,5%)	123,00
6. Вкупно придонеси (2 + 3 + 4 + 5)	**6.914,00**
7. Бруто плата намалена за придонеси (1 – 6)	17.785,00
8. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
9. Основица за данок на доход (7 – 8)	8.747,00
10. Данок на доход (10 х 10%)	**875,00**
11. НЕТО ПЛАТА (1 – 6 – 10)	**16.910,00**

КНИЖЕЊЕ:

420 – Плата и надоместоци од плата	24.699,00	
240 – Обврска за плати и надоместоци		24.699,00

- (вкалкулирана бруто плата),

240 – Обврска за плати и надоместоци	24.699,00	
2430 – Обврска за нето плата		16.910,00
2340 – Данок од плата		875,00
2347 – Придонеси од плата		6.914,00

- (за пресметана плата, даноци и придонеси),

2430 – Обврски за нето плата	16.910,00	
2340 – Данок од плата	875,00	
2347 – Придонеси од плата	6.914,00	
1000 – Трансакциска сметка		24.699,00

- (исплатена бруто плата).

22.4. Пресметка на Плата која претставува НАЈВИСОКА основица за пресметка на ДАНОЦИ и ПРИДОНЕСИ

1. БРУТО ПЛАТА (16 x 49.397,00)	**790.352,00**
2. Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	148.586,00
3. Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)	59.276,00
4. Придонес за вработување (1 x 1,2%)	9.484,00
5. Придонес за дополнително здравствено осигурување (1 x 0,5%)	3.952,00
6. Вкупно придонеси (2 + 3 + 4 + 5)	**221.298,00**
7. Бруто плата намалена за придонеси (1 – 6)	569.054,00
8. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
9. Основица за данок на доход (7 – 8)	560.016,00
10. Данок на доход (9 x 10%)	**56.002,00**
11. Нето плата (1 - 6 - 10)	**513.052,00**

22.5. Пресметка на Личен доход од работа на основица ПОВИСОКА од НАЈВИСОКА основица за пресметка НА ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ

1. Бруто плата	**800.000,00**
2. Вкупно придонеси за највисок износ	221.298,00
3. Намалување на платата за придонеси (1 – 2)	**578.702,00**
4. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
5. Основица за данок (3 – 4)	569.664,00
6. Данок на личен доход *(5 x 10%)*	**56.664,00**
7. Нето плата (3 - 6)	**521.736,00**

ТЕКОВНИ ИНФОРМАЦИИ

КОЕФИЦИЕНТ НА МДБ

Коефициент на МДБ за месец ОКТОМВРИ 2023 изнесува (6,7%)

Врз основа на член 44 од Законот за Данок на добивка ("Службен весник на РСМ" 112/2014...151/21, 199/23), Државниот завод за статистика, го утврдува и објавува:

ПРОЦЕНТОТ НА ПОРАСТ НА ЦЕНИТЕ НА МАЛО ВО РСМ ЗА МЕСЕЦ ОКТОМВРИ 2023 ГОДИНА

1.	Кумулативен порат на цените на мало во РСМ, за периодот ***ОКТОМВРИ 2023 година,*** во однос на просечните цени на мало, ***во 2022 година, изнесува:***	***6,7%***
2.	Коефициентот за пораст на даночната основица за плаќање на данок на добивка за месец ***ОКТОМВРИ 2023 година,*** **изнесува**:	***6,7%***

Бидејќи коефициентот на **МДБ за месец *ОКТОМВРИ 2023 година,*** е **ПОЗИТИВЕН,** месечната аконтација на данокот на добивка, ке се пресмета како ***1/12* од Годишниот данок утврден во Даночниот биланс за оданочување на добивката за 2022** година, од ***(АОП/56 - Пресметан данок по намалува-ње), помножен со 6,7%.***

КОЕФИЦИЕНТИ НА ПОРАСТ НА ЦЕНИТЕ ЗА МЕСЕЦ ОКТОМВРИ 2023 ГОДИНА

Месечен коефициент за ОКТОМВРИ/2023 (-0,009).
Кумулативен коефициент од I до X 2023 (-0,037).

1. ЦЕНИТЕ НА ПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ НА ИНДУСТРИСКИ ПРОИЗВОДИ

Р.бр	*ОПИС*	*Коефициент*
1.	Месечен коефициент на пораст на цените на производителите на индустриски производи во ***ОКТОМВРИ/2023*** година, во однос на ***СЕПТЕМВРИ/2023*** година.	***(-0,009)***
2.	Коефициент на пораст на цените на производителите на индустриски производи од почетокот на годината до крајот на ***ОКТОМВРИ/2023*** година.	***(-0,037)***
3.	Коефициент на пораст на цените на производителите на индустриски производи во ***ОКТОМВРИ/2023*** година во однос на ***ОКТОМВРИ/2022*** **година.**	***(-0,039)***

2. ЦЕНИ НА МАЛО

Р.бр	*ОПИС*	*Коефициент*
1.	Месечен коефициент на пораст на цените на мало во ***ОКТОМВРИ/2023*** година, во однос на ***СЕПТЕМВРИ/2023*** година.	***(-0,006)***
2.	Коефициент на пораст на цените на мало од почетокот на годината до крајот на ***ОКТОМВРИ/2023*** година.	***0,024***
3.	Коефициент на пораст на цените на мало во ***ОКТОМВРИ/2023*** година, во однос на ***ОКТОМВРИ/2022*** година.	***0,034***

3. ТРОШОЦИ НА ЖИВОТ – ИНФЛАЦИЈА

Р.бр.	*ОПИС*	*Коефициент*
1.	Месечен коефициент на пораст на цените на мало во ***ОКТОМВРИ/2023*** година, во однос на ***СЕПТЕМВРИ 2023*** година.	***(-0,015)***
2.	Коефициент на пораст на трошоците на живот во Република Македонија, во период од почетокот на годината до крајот на ***ОКТОМВРИ /2023*** година, во однос на просекот на трошоците на живот, ***во 2022*** *година.*	***0,092***

ПРЕГЛЕД НА ВИСИНА НА СТАПКА НА КАЗНЕНА И ДОГОВОРНА КАМАТА ОД 01.02.2010 ДО 31.12.2023 година

Период	Референтна каматна стапка	Казнена камата правно и правно	Казнена камата правно и физичко	Објава на НБРМ	Стапка на EURIBOR	Правно и правно	Правно и физичко
1	2	3=(2+10%)	4=(2+8%)	5	6	7=(6+10%)	8=(6+8%)
01.02-30.06 2010	8,5%	18,5%	16,5%	**8562 30.12.2009**	0,453%	10,453%	8,453%
01.07-31.12 . 2010	5%	15%	13%	**4474 30.06.2010**	0,485%	10,485%	8,485%
01.01-30.06. 2011	4%	14%	12%	**2521 29.12.2010**	0,782%	10,782%	8,782%
01.07-31.12. 2011	4%	14%	12%	**5978 30.06.2011**	1,325%	11,325%	9,325%
01.01-30.06. 2012	4%	13,75%	12%	**9901 28.12.2011**	1,024%	11,024%	9,024%
01.07-31.12. 2012	3,75%	13,75%	11,75%	**5631 29.06.2012**	0,373%	10,373%	8,373%
01.01-30.06. 2013	3,75%	13,75%	11,75%	**10257 31.12.2012**	0,109%	10,109%	8,109%
01.07-31.12. 2013	3,50%	13,50%	11,50%	**23009 28.06.2013**	0,123%	10,123%	8,123%
01.01-30.06. 2014	3,25%	13,25%	11,25%	**40842 31.12.2013**	0,216%	10,216%	8,216%
01.07-31.12. 2014	3,25%	13,25%	11,25%	**21389 25.06.2014**	0,099%	10,099%	8,099%
01.01-30.06. 2015	3,25%	13,25%	11,25%	**40009 29.12.2014**	0,018%	10,018%	8,018%
01.07-31.12. 2015	3,25%	13,25%	11,25%	**22941 29.06.2015**	-0,064%	9,936%	7,936%
01.01-30.06. 2016	3,25%	13,25%	11,25%	**41260 29.12.2015**	-0,205%	9,795%	7,795%
01.07-31.12. 2016	4%	14%	12%	**21125 27.06.2016**	-0,364%	9,636%	7,636%

01.01-30.06. 2017	3,75%	13,75%	11,75%	**38458 30.12.2016**	-0,368%	9,632%	7,632%
01.07-31.12. 2017	3,25%	13,25%	11,25%	**21905 29.06.2017**	-0,373%	9,627%	7,627%
01.01-30.06.2018	3,25%	13,25%	11,25%	**39714 26.12.2017**	-0,368%	9,632%	7,632%
01.07-31.12 2018	3,00%	13,00%	11,00%	**22066 27.06.2018**	-0,370%	9,630%	7,630%
01.01-30.06 2019	2,50%	12,50%	10,50%	**40459 26.12.2018**	-0,363%	9,637%	7,637%
01.07-31.12 2019	2,25%	12,25%	10,25%	**21235 26.06.2019**	-0,388%	9,612%	7,612%
01.01-30.06 2020	2,25%	12,25%	10,25%	**21235 26.06.2019**	-0,438%	9,562%	7,562%
03.04-30.04 2020 **(вонред-на состојба)**	1,75%	6,75%	5,75%	**11011 03.04.2020**	-0,423%	4,577%	3,577%
01.05-31.05 2020 (**вонред-на состојба**)	1,75%	6,75%	5,75%	**12262 29.04.2020**	-0,460%	4,540%	3,540%
01.06-30.06 2020 **(вонред-на состојба)**	1,50%	6,50%	5,50%	**14004 29.05.020**	-0,482%	4,518%	3,518%
01.07-31.12 2020	1,50%	11,50%	9,5%	**15997 30.06.2020**	-0,510%	9,490%	7,490%
01.01-30.06 2021	1,50%	11,50%	9,5%	**31368 24.12.2020**	-0,554%	9,446%	7,446%
01.07-31.12 2021	1,25%	11,25%	9,25%	**19476 29.06.2021**	-0,555%	9,445%	7,445%
01.01-30.06 2022	**1,25%**	**11,25%**	**9,25%**	37790/1 28.12.2021	**-0,583%**	**9,417%**	**7,417%**
01.07-31.12 2022	**2%**	**12%**	**10%**	21955/1 17.06.2022	**-0,508%**	**9,492%**	**7,492%**
01.01-30.06 2023	**4,75%**	**14,75%**	**12,75%**	42045/1 22.12.2022	**1,884%**	**11.884%**	**9.884%**
01.07-31.12 2023	**6%**	**16%**	**14%**	22731/1 26.06.2023	**3,399%**	**13,399%**	**11,399%**

НАЈВИСОКИ МАЛОПРОДАЖНИ ЦЕНИ НА НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ
(за НОЕМВРИ 2023 година)

ДАТА НА ВАЖНОСТ	ЦЕНИ НА ГОРИВО					
	Еуро супер БС - 95	Еуро супер БС - 98	Еуро дизел БС (Д-Е V)	Масло за горење (ЕЛ – 1)	Мазут М-1/НС	Службен весник
04.01.2023	79,00	81,00	81,50	80,00	40,655	1/2023
10.01.2023	79,00	81,00	80,50	79,50	39,283	4/2023
17.01.2023	80,00	82,50	81,50	81,00	39,459	8/2023
21.01.2023	82,50	85,00	83,50	83,00	40,813	11/2023
24.01.2023	83,00	85,00	84,00	83,50	41,042	12/2023
31.01.2023	84,00	86,00	84,50	82,50	41,346	19/2023
02.02.2023	84,00	86,00	82,00	80,50	41,346	21/2023
04.02.2023	84,00	86,00	80,00	78,50	41,346	23/2023
07.02.2023	82,00	84,00	78,50	77,00	41,411	24/2023
09.02.2023	82,00	84,00	76,00	75,00	41,411	27/2023
14.02.2023	81,50	83,50	76,50	75,00	42,147	32/2023
20.02.2023	82,00	84,50	77,00	76,50	42,262	37/2023
25.02.2023	82,00	84,50	77,00	76,50	41,202	41/2023
28.02.2023	81,50	83,50	76,00	75,00	41,266	42/2023
03.03.2023	81,50	83,50	76,00	77,00	41,266	46/2023
04.03.2023	81,50	83,50	78,00	77,00	41,266	47/2023
07.03.2023	82,50	84,50	78,50	78,00	41,988	48/2023
14.03.2023	83,50	85,50	77,50	76,50	41,667	54/2023
17.03.2023	81,50	85,50	75,80	76,50	39,779	58/2023
18.03.2023	81,50	83,50	75,50	74,00	39,779	59/2023
21.03.2023	81,00	83,00	74,00	73,50	38,130	60/2023
23.03.2023	81,00	83,00	74,00	73,50	37,078	64/2023
28.03.2023	82,00	84,50	73,00	72,00	37,628	67/2023
31.03.2023	82,00	84,50	73,00	72,00	38,759	70/2023
04.04/2023	83,00	85,00	72,00	71,50	39,391	71/2023
07.04.2023	83,00	85,00	72,00	71,50	40,574	73/2023

11.04/2023	84,50	87,00	74,00	73,00	41,079	77/2023
19.04.2023	85,00	87,00	74,00	72,50	41,409	82/2023
21.04.2023	82,50	85,00	74,00	72,50	41,409	85/2023
25.04.2023	81,00	83,50	71,00	70,00	41,437	86/2023
29.04.2023	81,00	83,50	71,00	68,00	41,437	91/2023
03.05. 2023	80,00	82,00	69,00	68,00	41,075	93/2023
06.05.2023	78,00	80,00	67,00	66,00	39,620	95/2023
09.05.2023	77,00	79,50	68,50	65,50	39,155	96/2023
16.05.2023	77,50	79,50	67,50	66,50	38,882	100/2023
23.05.2023	78,50	80,50	69,00	67,50	39,433	105/2023
27.05.2023	80,50	82,50	69,00	67,50	39,433	108/2023
30.05.2023	80,50	83,00	69,00	68,00	40,175	110/2023
06.06.2023	80,00	82,00	69,00	67,50	39,604	114/2023
13.06.2023	81,50	83,50	70,50	69,00	40,526	120/2023
20.06.2023	80,50	82,50	70,50	68,50	41,029	127/2023
27.06.2023	80,00	82,00	71,00	69,00	41,007	132/2023
04.07.2023	80,00	82,00	70,00	69,00	41,029	140/2023
11.07.2023	80,00	82,00	70,50	70,00	41,784	145/2023
15.07.2023	80,00	82,00	72,50	70,00	41,784	150/2023
18.07.2023	81,50	83,50	72,50	71,5	42,369	151/2023
21.07.2023	81,50	83,50	72,50	71,50	41,294	154/2023
25.07.2023	82,50	84,50	72,50	71,50	41,001	156/2023
28.07.2023	84,50	86,50	74,50	73,50	42,338	160/2023
01.08.2023	85,50	87,50	76,50	75,50	43,542	162/2023
04.08.2023	85,50	87,50	78,50	78,00	45,031	165/2023
08.08.2023	85,00	87,00	79,50	79,00	45,791	168/2023
15.08.2023	86,50	88,50	81,00	80,50	46,592	172/2023
22.08.2023	87,50	90,00	80,00	80,00	46,025	177/2023
30.08.2023	87,00	89,00	81,50	81,00	46,064	182/2023
05.09.2023	87,00	89,50	81,00	80,50	46,158	185/2023
12.09.2023	88,00	90,00	83,50	83,00	47,304	189/2023
15.09.2023	90,00	90,50	86,00	85,00	47,304	192/2023
19.09.2023	90,50	92,50	87,00	86,00	48,268	194/2023
26.09.2023	89,00	91,00	85,50	85,00	48,715	199/2023
29.09.2023	87,00	91,00	85,50	85,00	48,715	203/2023

30.09.2023	87,00	89,00	85,00	85,00	48,715	205/2023
03.10.2023	86,00	88,50	86,00	85,00	48,660	206/2023
06.10.2023	83,50	85,50	86,00	85,00	46,972	209/2023
07.10.2023	83,50	85,50	86,00	85,00	45,973	210/2023
10.10.2023	81,00	83,00	83,00	82,00	45,087	211/2023
13.10.2023	81.00	83,00	81,00	80,00	45,087	214/2023
17.10.2023	80,00	82,50	82,00	81,00	45,349	216/2023
20.10.2023	80,00	82,50	82,00	81,00	46,499	220/2023
25.10.2023	81,50	84,00	84,00	82,50	47,174	223/2023
28.10.2023	81,50	84,00	82,00	82,50	47,174	226/2023
31.10.2023	81,50	83,50	81,50	81,00	46,291	228/2023
07.11.2023	81,00	83,00	80,50	80,00	46,001	233/2023
09.11.2023	81,00	83,00	80,50	80,00	44,996	236/2023
11.11.2023	81,00	83,00	78,00	77,50	43,743	238/2023
14.11.2023	80,00	82,00	77,50	76,50	43,332	239/2023
21.11.2023	80,00	82,00	77,00	75,50	42,773	244/2023
28.11.2023	79,50	81,50	76,50	75,50	42,517	249/2023

КУРСНИ ЛИСТИ
НА НБРМ ОД 01.11.2023 ДО 30.11.2023 ГОДИНА

Земја	*Шифра*	*Валута*	*Важи за*	*Среден курс на девизи*		
				01.11.2023	*02.11.2023*	*03.11.2023*
ЕМУ	978	EUR	1	61.4992	61.4994	61.5030
САД	840	USD	1	57.9143	58.3652	57.6897
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	70.3926	70.7337	70.4461
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	64.0150	64.2493	63.9191
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.1997	5.2092	5.2037
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.1795	5.2136	5.1795
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.3837	0.3860	0.3847
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2387	8.2390	8.2405
КАНАДА	124	CAD	1	41.8021	42.0940	41.8189
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	36.7401	37.1351	37.1777
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4445	31.4446	31.4465
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5042	2.4922	2.4967
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1609	0.1603	0.1610
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.8496	13.7712	13.8225
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.3843	12.3794	12.3786
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.0469	2.0601	2.0349
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6208	0.6299	0.6205
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.4432	11.6118	11.6443
КИНА	156	CNY	1	7.9164	7.9745	7.8841
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.4025	7.4603	7.3723
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0036	0.0037	0.0036
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	14.3838	14.4919	14.5800
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6955	0.7008	0.6934
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0429	0.0430	0.0434
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2106	3.2461	3.2797
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.1554	12.2333	12.1413
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	33.7463	34.0377	34.0907
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0200	1.0274	1.0210
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.3402	42.5808	42.3516
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6071	1.6123	1.6078
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0826	3.1321	3.1428
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5248	0.5249	0.5247

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				04.11.2023 05.11.2023 06.11.2023	07.11.2023	08.11.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.4990	61.4990	61.4957
САД	840	USD	1	57.4650	57.2563	57.5479
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	70.7023	70.9822	70.8027
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	63.8951	63.7560	63.8850
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.2384	5.2755	5.2698
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.1883	5.2014	5.1582
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.3847	0.3823	0.3825
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2411	8.2453	8.2459
КАНАДА	124	CAD	1	41.9702	41.9388	41.8937
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.3219	37.2180	36.9654
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4444	31.4444	31.4427
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5190	2.5160	2.4976
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1617	0.1618	0.1625
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.8200	13.7674	13.7827
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.3758	12.3760	12.3771
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.0229	2.0133	2.0193
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6203	0.6200	0.6246
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.7313	11.6929	11.8336
КИНА	156	CNY	1	7.8650	7.8750	7.9004
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.3436	7.3196	7.3596
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0037	0.0037	0.0037
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	14.4734	14.7398	14.8900
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6906	0.6879	0.6911
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0439	0.0441	0.0440
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.3099	3.2775	3.2842
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.1504	12.3489	12.3189
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.3244	34.1908	34.0772
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0247	1.0241	1.0265
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.3664	42.4102	42.4606
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6160	1.6099	1.6158
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.1332	3.1353	3.1293
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5246	0.5246	0.5246

Земја	*Шифра*	*Валуша*	*Важи за*	*Среден курс на девизи*		
				09.11.2023	*10.11.2023*	*11.11.2023 12.11.2023 13.11.2023*
ЕМУ	978	EUR	1	61.4970	61.4927	61.4950
САД	840	USD	1	57.6300	57.5182	57.5634
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	70.6740	70.5151	70.3322
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	64.0660	63.8090	63.8180
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.2762	5.2856	5.2881
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.1546	5.1529	5.1796
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.3820	0.3806	0.3801
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2458	8.2448	8.2458
КАНАДА	124	CAD	1	41.8034	41.7296	41.6830
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.0642	36.8242	36.6151
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4434	31.4412	31.4424
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.4932	2.5043	2.5074
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1621	0.1625	0.1629
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.7716	13.8217	13.8994
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.3824	12.3763	12.3737
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.0212	2.0181	2.0152
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6256	0.6226	0.6249
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.7964	11.7402	11.6957
КИНА	156	CNY	1	7.9148	7.8952	7.8967
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.3730	7.3640	7.3706
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0037	0.0037	0.0037
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	14.9661	14.9614	14.8331
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6919	0.6905	0.6911
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0439	0.0439	0.0437
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2891	3.2784	3.2297
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.3048	12.2574	12.2266
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.1536	34.0963	33.9395
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0294	1.0298	1.0304
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.4674	42.3416	42.3373
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6219	1.6144	1.6016
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.1171	3.0912	3.0702
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5246	0.5245	0.5247

Земја	*Шифра*	*Валута*	*Важи за*	*Среден курс на девизи*		
				14.11.2023	*15.11.2023*	*16.11.2023*
ЕМУ	978	EUR	1	61.4950	61.4950	61.4909
САД	840	USD	1	57.6336	57.3433	56.5798
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	70.5582	70.4975	70.5268
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	63.6858	63.6067	63.7872
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.2967	5.2769	5.3699
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.1777	5.1482	5.2351
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.3797	0.3780	0.3763
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2435	8.2436	8.2441
КАНАДА	124	CAD	1	41.6802	41.4610	41.3969
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	36.7310	36.5628	36.9359
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4424	31.4424	31.4403
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5017	2.5048	2.5092
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1630	0.1629	0.1630
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.8878	13.9094	13.9847
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.3708	12.3685	12.3714
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.0160	2.0025	1.9737
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6281	0.6284	0.6335
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.6913	11.7247	11.6396
КИНА	156	CNY	1	7.9049	7.8667	7.8131
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.3816	7.3423	7.2468
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0037	0.0037	0.0037
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	14.9017	14.9561	15.0187
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6922	0.6894	0.6810
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0435	0.0433	0.0436
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2568	3.2648	3.2635
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.2417	12.1541	12.1090
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	33.8965	33.6590	34.1901
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0276	1.0238	1.0156
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.3519	42.1430	41.9876
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6011	1.5905	1.5947
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0744	3.0641	3.1194
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5247	0.5247	0.5247

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				17.11.2023	18.11.2023 19.11.2023 20.11.2023	21.11.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.4950	61.4950	61.4935
САД	840	USD	1	56.6826	56.5627	56.2715
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	70.2639	70.3644	70.1740
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	63.7188	63.7716	63.6249
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.3521	5.3562	5.3814
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.2258	5.2066	5.2469
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.3749	0.3789	0.3793
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2442	8.2453	8.2470
КАНАДА	124	CAD	1	41.2968	41.2497	41.0121
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	36.7441	36.8035	36.8909
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4424	31.4424	31.4416
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5155	2.5140	2.5057
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1634	0.1628	0.1623
ПОЛСКА	985	PLN	1	14.0624	14.0496	14.0750
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.3720	12.3675	12.3677
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	1.9770	1.9712	1.9563
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6340	0.6293	0.6333
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.6682	11.6144	11.5234
КИНА	156	CNY	1	7.8183	7.8423	7.8458
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.2655	7.2531	7.2205
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0036	0.0037	0.0036
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.0098	15.1888	15.0679
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6809	0.6795	0.6750
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0438	0.0438	0.0435
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2809	3.2878	3.2781
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.0896	12.0860	12.0561
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	33.8984	33.8610	33.9144
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0175	1.0179	1.0165
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.0220	42.0910	42.0009
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.5976	1.6154	1.5975
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0946	3.0863	3.0526
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5247	0.5247	0.5246

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				22.11.2023	23.11.2023	24.11.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.4950	61.4950	61.4950
САД	840	USD	1	56.1342	56.3606	56.4174
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	70.4200	70.6595	70.7327
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	63.5739	63.7915	63.7650
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.3924	5.3990	5.3761
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.2695	5.2551	5.2510
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.3805	0.3790	0.3773
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2482	8.2492	8.2478
КАНАДА	124	CAD	1	40.9176	41.1090	41.1613
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	36.9273	37.0051	36.9717
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4424	31.4424	31.4424
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5091	2.5121	2.5237
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1622	0.1616	0.1620
ПОЛСКА	985	PLN	1	14.0963	14.0963	14.0866
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.3715	12.3712	12.3735
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	1.9488	1.9550	1.9613
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6372	0.6387	0.6371
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.5043	11.5155	11.5230
КИНА	156	CNY	1	7.8660	7.8825	7.8990
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.2001	7.2295	7.2347
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0036	0.0036	0.0036
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.1261	15.1324	15.0782
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6740	0.6765	0.6771
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0435	0.0434	0.0433
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2766	3.2811	3.2869
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.0640	12.0479	12.0576
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.1146	34.0410	34.0655
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0127	1.0131	1.0187
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.0105	42.0565	42.0680
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.5954	1.6023	1.5996
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0533	3.0292	2.9965
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5246	0.5246	0.5247

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи			
				25.11.2023 26.11.2023 27.11.2023	28.11.2023	29.11.2023	30.11.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.4950	61.4935	61.4928	61.4892
САД	840	USD	1	56.3347	56.1533	56.1629	55.9756
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	70.8321	70.9505	70.8279	71.0652
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	63.7915	63.7899	63.7561	63.8650
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.3759	5.3842	5.3785	5.4102
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.2405	5.2631	5.2484	5.2571
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.3766	0.3776	0.3779	0.3793
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2478	8.2482	8.2474	8.2464
КАНАДА	124	CAD	1	41.1751	41.1906	41.3064	41.2126
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	36.9984	37.1002	37.1176	37.0730
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4424	31.4416	31.4413	31.4394
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5197	2.5239	2.5238	2.5346
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1619	0.1618	0.1619	0.1629
ПОЛСКА	985	PLN	1	14.0921	14.1072	14.1451	14.1827
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.3737	12.3707	12.3663	12.3656
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	1.9506	1.9425	1.9411	1.9359
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6333	0.6337	0.6284	0.6306
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.5321	11.4894	11.4740	11.4324
КИНА	156	CNY	1	7.8749	7.8505	7.8512	7.8534
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.2274	7.2082	7.2033	7.1740
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0036	0.0036	0.0036	0.0036
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.0697	15.0653	15.1662	15.2333
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6755	0.6737	0.6739	0.6718
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0431	0.0432	0.0433	0.0434
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2892	3.2927	3.2692	3.2574
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.0258	11.9959	12.0225	12.0319
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.1791	34.2487	34.2007	34.4612
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0163	1.0115	1.0131	1.0108
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.0048	42.0009	42.0320	42.0324
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.5893	1.6019	1.6083	1.6085
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	2.9807	3.0131	3.0021	3.0231
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5245	0.5246	0.5245	0.5246

РОКОВИ ПРИ ЗАДОЛЖИТЕЛНО ПОДНЕСУВАЊЕ НА ОБРАСЦИ ЗА НОЕМВРИ/2023 ГОДИНА

Даночниот роковник е потсетник за навремено поднесување на даночните пријави во законски предвидените рокови. Во календарот даден е преглед на даночните обврски и роковите во кои треба да ја поднесете даночната пријава по одделни видови даноци.

Доколку рокот до кога треба да се поднесе соодветната даночна пријава **е Сабота, Недела или Државен празник**, тогаш тој **се поместува за првиот следен работен ден**.

Но, сепак се препорачува даночните обврски да ги исполнат пред навршувањето на крајните рокови, прикажани во Табелата.

ОБВРСКА	РОК НА ДОСТАВУ-ВАЊЕ
ОБРАЗЕЦ: “**МПИН “–** Месечна пресметка за интегрирана наплата на плата ***за ОКТОМВРИ/2023*** **Доставување**: **Електронски до УЈП**.	**До 10 НОЕМВРИ**
Поднесување на пресметки од физички лица кои остваруват доход за кој Данокот на личен доход не се плаќа по Одбивка ***(закупнини, капитални добивки, друг доход)*** за доход остварени ***во ОКТОМВРИ/2023***	**До 10 НОЕМВРИ**
ПЛАКАЊЕ НА: Аконтација на **ДАНОК НА ДОБИВКА** и Аконтација на данок на личен доход **ОБВРЗНИЦИ:** Сите правни субјекти освен обврзник со посебен даночен статус (*заштитно друштво за вработување на инвалиди, стопанска единица на КПУ, или корисник на технолошко индустриска зона, како и трговските друштва кои се обврзници на паушал на вкупен приход*). **НАПОМЕНА: Образецот *„МДБ” немате обврска да го доставувате до УЈП.***	**До 15 НОЕМВРИ**

ОБРАЗЕЦ*:* ВХВ-1/Извештај за состојба и промени на вложувања во сопствени хартии од вредност и удели во инвестициски фондови и **ВХВ-2**/Извештај за состојба и промени на вложувања во должнички извештај за сосотојба и промени на вложувања во должнички хартии од вредност за ***ОКТОМВРИ/2023*** **година*.*** **ОБВРЗНИЦИ**: **Резиденти** кои можат да вложуваат во хартии од вредност на странски финансиски пазари. **ДОСТАВУВАЊЕ**: **до НБРМ.**	**До 20 НОЕМВРИ**
ОБРАЗЕЦ: МИ – Месечен извештај за трансакции за во странство. **ОБВРЗНИЦИ: Резиденти** кои имаат сметки во странство, евидентни сметки или имаат одобрение за девизен максимум, односно во работењето вршат наплата и плаќање во ефективни странски пари, ***за ОКТОМВРИ 2023 година.*** **ДОСТАВУВАЊЕ: до НБРМ**	**До 20 НОЕМВРИ**
ОБРАЗЕЦ: “**ДДВ/04 “Даночна пријава на ДДВ** **ОБВРЗНИЦИ**: **МЕСЕЧНИ** даночни обврзници. **ДОСТАВУВАЊЕ: http://etax.ujp.gov.mk**	**До 25 НОЕМВРИ**

ПРАШАЊА И ОДГОВОРИ

дипл.економист: Ромео Костадинов

РЕГИСТРАЦИЈА И ДЕРЕГИСТРАЦИЈА ЗА ДДВ

ПРАШАЊЕ:

Кога и под кои услови може да се изврши регистрација и дерегистрација за цели на ДДВ?

ОДГОВОР:

Согласно одредбите на член 51 став 1 од Законот за ДДВ ("Службен весник на РМ" 44/99....198/18 и "Службен весник на РСМ" 98/19...199/23), сите даночни обврзници, чиј вкупен промет во изминатата календарска година надминал износ од 2.000.000 денари или чиј вкупен промет се предвидува на почетокот од вршењето на стопанската дејност дека ќе го надмине износот или во текот на годината го надмине износот обврзани се за регистрација за данокот на додадена вредност. Обврската за регистрација за данокот на додадена вредност не се однесува за даночни обврзници кои немаат седиште во земјата, а вршат промет или врз основа на реципроцитет остваруваат право на поврат на ДДВ.

Врз основа на наведеното сите даночни обврзници кои што имаат надминато над 2 милиони денари во претходната година поднесуваат даночна пријава до 15 јануари наредната година и затоа се регистрираат за цели на ДДВ.

Согласно одредбите на член 51 став 8, даночниот обврзник може да се дерегистрира по исполнување на одредени услови во периодот до или после третата година од првата регистрација.

Даночните обврзници во кои во минатата година надминале над 2 милиони МКД или кои доброволно се регистрирале, остануваат регистрирани најмалку во рок од три календарски го-

дини, независно од висината на вкупниот промет. Доколку вкупниот промет во третттата календарска година не го надминува износот од 2 милиони МКД, даночниот обврзник може до 15.01 наредната година да поднесе пријава за отповикување на регистрацијата за данок на додадена вредност до надлежниот даночен орган, кој му издава решение за бришење од регистарот на обврзници за данокот на додадена вредност.

По исклучок на рокот од трите години од ден на регистрација, прекинувањето на регистрацијата може да се оствари во покус рок од три календарски години, а со донесување на решение од надлежниот даночен орган.

Надлежниот даночен орган може да изврши прекинување на регистрацијата кога:

а) во претходната календарска година, даночниот обврзник поднесува даночни пријави без искажување на данок за извршен промет и без искажување претходен данок за одбивање;

б) во двете претходни календарски години даночниот обврзник поднесува даночни пријави без искажување на данок за извршен промет, со исклучок на случаите кога во истите периоди во даночните пријави искажува само промет ослободен од данок со право на одбивка или претходен данок кој произлегува од промет на инвестициони добра, извршен кон даночниот обврзник или увезени од него;

в) даночниот обврзник не може да се најде на пријавената адреса и на адресата за вршење на деловни активности;

г) даночниот обврзник не поднесува даночна пријава и тоа најмалку два даночни периоди кај месечните и тримесечните даночни обврзници;

д) кај даночниот обврзник претходно е идентификувано даночно затајување;

ѓ) ќе настапат случаите на консолидација за цли на ДДВ.

По исклучок од член 51 став 8, на барање на даночниот обврзник, надлежниот даночен орган ќе изврши прекинување на регистрацијата, кога **во секоја од двете претходни** календарски години даночниот обврзник поднесува даночни пријави со вкупен промет кој не го надминува износот 2 милиони МКД и **во секоја од двете** претходни календарски години во даночните пријави **нема искажано претходен данок за одбивање**.

дипл.економист Јулија Минковска

ПРАВО НА ПОРОДИЛНО ОТСУСТВО ПРИ ПРЕМИН ОД ЕДНА ВО ДРУГА ФИРМА

ПРАШАЊЕ:

Имам вкупен стаж од 10 години, во фирмата во која сум сега вработена имам стаж од 2 месеца. Дали можам да остварам право на породилно отсуство?

ОДГОВОР:

Согласно член 15 од Законот за здравствено осиг-урување, ("Службен весник на РМ" 25/00 ... 60/23, 154/23) осигурениците можат да остварат право на надоместок на плата, ако ги исполнуваат и следниве услови:

1) Ако здравственото осигурување траело ***најмалку шест месеци непрекинато пред настапување на случајот,*** освен во случаите на повреда на работа и професионално заболување, како и за осигуреникот чиј брачен другар бил упатен на работа во странство во рамките на меѓународно-техничка соработка, просветно-културна и научна соработка, во дипломатски и конзуларни претставништва, на стручно усовршување или образование со согласност и за потребите на работодавачот и по тој основ му мирува работниот однос, доколку ***во рок од 30 дена од денот на престанувањето на работата*** на неговиот брачен другар во странство се врати на работа кај работодавачот кај кој му мирува работниот однос;

2) Придонесот за задолжителното здравствено осигурување редовно да е уплатуван или со задоцнување од најмногу 60 дена и

3) Оцената за привремена спреченост за работа ја дал избраниот лекар, односно лекарската комисија

Основица за пресметување на надоместокот на плата претставува просечниот месечен износ на исплатената плата на која е платен придонесот за задолжителното здравствено осигурување **во последните (12) дванаесет месеци** пред настанувањето на случајот поради кој се стекнува правото на надоместокот.

Ако за осигуреникот ***не може да се утврди основица*** **за надоместокот** основицата за надоместокот ќе се утврди од платата ***што ја остварил за деновите поминати на работа во периодот пред настанување на случајот.***

За самовработените лица основица за пресметување на надоместок на плата ***претставува основицата на која е платен придонесот за задолжително здравствено осигурување.***

Доколку Вие немате прекин во стажот **при преминот од едната во другата фирма,** а фондот за основица го зема вкупниот **период од 6 месеци** на кој е платен придонесот за здравствено осигурување, **го остварувате правото на породилно отсуство** од работа.

ОСНОВИЦА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ПАТОЛОШКА БРЕМЕНОСТ

ПРАШАЊЕ:

Колку изнесува висината на надоместокот на плата за привремена спреченост за работа **(Боледување**), при патолошка бременост?

ОДГОВОР:

Согласно член 14 од Законот за здравствено осигурување ("Службен весник на РМ" 25/00 ... 60/23, 154/23), правото на надоместок на плата за време на отсуство од работа поради бременост, (***патолошка бременост***), раѓање и мајчинство можат да го остварат осигурениците кои биле здравствено осигурани ***непрекинато најмалку (6) шест месеци, пред започнувањето на отсуството.***

Тоа значи дека на осигуреникот, кој остварува право на боледување по овој основ, ***работодавецот е должен до 30 ден спреченост за работа да му исплати 90% од основицата,*** а ***после 30 ден спреченост за работа, обврската за исплата на боледувањето ја презема Фондот за здравствено осигурување*** и тоа според основицата која согласно член 16 од Законот за здравствено осигурување претставува просечниот месечен износ на исплатената нето плата на која е платен придонесот за задолжително здравствено осигурување ***во последните (6)***

шест месеци пред настанување на случајот поради кој се стекнува правото на надоместок.

При овој случај на боледување *(патолошка бремен-ост)* **се исплатува 100%** од утврдената основица од член 16 од Законот.

Доколку за осигуреникот не може да се утврди основицата за надоместокот, ***основицата ќе се утврди од платата што ја остварил за деновите поминати на работа во периодот пред настанување на случјот.***

ЗАБРАНА НА ОТКАЗ ПОРАДИ БРЕМЕНОСТ, РАЃАЊЕ И РОДИТЕЛСТВО

ПРАШАЊЕ:

Дали работодавачот може да и даде отказ на работничка која е на породилно отсуство?

ОДГОВОР:

Согласно член 165 од Законот за работни односи ("Службен весник на РМ" 62/05...111/23), работничка за време на бременост, раѓање и родителство **има право на платено отсуство од работа во траење од (9) девет месеца непрекинато**, а доколку роди повеќе деца одеднаш **(близнаци, тројка и повеќе) (15) петнаесет месеци.**

Врз основа на наод од надлежниот здравствен орган, работничката може да го започне отсуството за бременост, раѓање **и родителство 45 дена** пред раѓањето, **а задолжително 28 дена пред раѓање.**

Доколку работничката се породи порано од предвидениот рок, отсуството за бременост и раѓање започнува да го користи од денот на раѓање на детето до истекот на рокот од 9 месеци.

Доколку од здравствени причини детето е задржано за нега или лекување во здравствена установа и доколку во меѓувреме мајката или таткото се вратат на работа, отсуство поради раѓање и родителство се прекинува и истото имаат право да го искористат неискористениот дел од отсуството од 9 месеци.

Работникот е должен на работодавачот да му го најави времето на започнувањето на користењето и времето на завршување **на родителското отсуство 30 дена** пред започнува-

њето, односно пред завршувањето на користењето на правото на родителско отсуство.

Работничка која посвојува дете има право на отсуство до наполнување на деветмесечна возраст на детето, а доколку посвоила повеќе деца **(две или повеќе) 15 месеци.**

Работничка која посвојува дете има право на платено отсуство за времетраењето на периодот на адаптацијата на детето, согласно со прописите за семејството.

Поради остварувањето на овие права а во согласност со член 101 од Законот за работни односи, **работодавачот не смее да го откаже договорот за вработување на работничката за време на бременост, раѓање и родителство и отсуство поради нега и чување на деца.**

ПОВТОРНО ВРАЌАЊЕ НА РАБОТА ОД ОТСУСТВО ОД РАБОТА ПОРАДИ БРЕМЕНОСТ, РАЃАЊЕ И РОДИТЕЛСТВО

(Прекин на породилно отсуство)

ПРАШАЊЕ:

Дали работничката може да го прекине породилното отуство пред законски утврдените девет месеци?

ОДГОВОР:

Согласно член 166 од Законот за Работни односи ("Службен весник на РМ" 62/05...110/19, 267/20, 151/21, 111/23), работничка која користи отсуство поради бременост, раѓање и родителство, ако сака ***може да се врати на работа и пред истекот на отсуството, но не и пред 45 дена од денот на раѓање на детето.***

Работничката, ***покрај правото на плата, има право и на надомест на плата*** за отсуство поради бременост и родителство, ***во висина од 50% од утврдениот износ*** на надоместокот за отсуството од работа, според прописите за здравствена заштита.

На крајот на родителското отсуство работникот има право да се врати на истото работно место или, доколку тоа не е возможно, на соодветно работно место според условите од договорот за вработување.

ПРАВО НА РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР ПРИ ОТСУСТВО ОД РАБОТА ПОРАДИ БОЛЕДУВАЊЕ

ПРАШАЊЕ:

Дали породилка по враќањето од породилно отсуство во месец Ноември 2023 има право на користење на годишен одмор и исплата на Регрес за годишен одмор?

ОДГОВОР:

Согласно член 138 од Законот за Работни односи, (Сл. Весник на РМ 62/05....110/19, 267/20, 151/21, 111/23),траењето на годишниот одмор ***од најмалку 20 работни дена***, се определува според времето поминато во работен однос, условите за работа и други критериуми утврдени со колективниот договор.

Празниците, саботите и неделите и слободните ден-ови, отсуствата поради боледување, како и другите случаи на оправдано отсуство од работа ***не се пресметуваат во деновите на годишниот одмор.***

Како ден на годишен одмор се смета секој работен ден кој е според распоредот на работното време кај работодавачот за конкретниот работник одреден како работен ден.

Според овие законски одредби породилката по враќање од породилно отсуство, во месец Ноември / 2023 година ***ќе има право на годишен одмор и регрес за годишен одмор*** бидејќи иако била на боледување правото не и е ускратено затоа што ***отсуството од работа поради боледување се смета како оправдано отсуство од работа*** и влегува во работен стаж од 6 месеци во календарската година.

НАДОМЕСТОК НА ПЛАТА ЗА ОТСУСТВО ПОРАДИ БРЕМЕНОСТ, РАЃАЊЕ И РОДИТЕЛСТВО ПРИ ОПРЕДЕЛЕНО РАБОТНО ВРЕМЕ

ПРАШАЊЕ:

Дали на работникот на кој му престанал договорот за вработување на определено време поради истек на договорот и користи надоместок на плата за време на отсуството поради бременост, раѓање и родителство може да го користи правото на породилно отсуство?

ОДГОВОР:

Согласно член 170 од Законот за работни односи, („Службен весник на РМ" 62/05...110/19, 267/20, 151/21, 111/23), работникот кој користи отсуство поради бременост, раѓање и родителство, отсуство за нега и заштита на дете има право на надоместок на плата согласно со овој и друг закон и колективен договор.

Работникот на кој му престанал договорот за вработување на определено време поради истек на договорот и користи **надоместок на плата за време на отсуството поради бременост, раѓање и родителство**, ***продолжува да го користи правото до истекот на отсуството на товар на Фондот за здравствено осигурување, до завршувањето на правото за породилното отсуство.***

КОРИСТЕЊЕ НА НЕПЛАТЕНО РОДИТЕЛСКО ОТСУСТВО ОД РАБОТА

ПРАШАЊЕ:

Дали породилка по завршување на породилното отсуство од девет месеци, може да користи неплатено родителско отуство?

ОДГОВОР:

Согласно член 170-а од Законот за Работни односи („Службен весник на РМ" 62/05…110/19, 267/20, 151/21, 111/23), по завршување на отсуството од работа поради бременост, раѓање и родителство, работничката има право на неплатено родителско отсуство до три месеци во периодот до навршување на тригодишна возраст на детето, во најмногу три дела, заради грижа за детето.

За остварување на ова право, работодавецот единствено треба **да ја достави потребната документација до Агенцијата за вработување,** во која го пријавува мирувањето на работниот однос, по основ на користење на неплатено родителско отсуство.

За таа цел, работодавачот е потребно да достави **Образец: Овластување до Агенцијата за вработување на Република Македонија**, со што го наведува основот за Одјава од задолжително социјално осигурување, со што на вработената и мирува работниот однос за период од три месеци, колку што изнесува користењето на неплатеното родителско отсуство.

Согласно член 15 став 2 од Законот за здравствено осигурување ("Службен весник на РМ" 25/00…60/23, 154/23, 209/23), на осигуреникот на кој му мирува работниот однос, поради користење на неплатено родителско отсуство, **придонесот за здравствено осигурување се плаќа преку програмата на Министерството за здравство и за периодот во кој му мирува работниот однос,** заради неплатено родителско отсуство, се смета дека нема прекин во остварувањето на правата од задолжително здравствено осигурување.

ПРИЛОГ: Образец – Овластување, што треба да го достави работодавачот до Агенцијата за вработување.

(архивски број и датум на работодавачот)

ОВЛАСТУВАЊЕ

Врз основа на член 13 став 3 од Законот за работните односи, работодавачот:

Назив на работодавачот		"NN"	
Седиште и адреса на работодавачот		Ul. Puskinova bb	
Единствен даночен број на работодавачот		4030225412036	
Единствен матичен број - ЕМБС		[illegible]	
Овластено лице	"Jovanka Janevska"	ЕМБГ	1306968455160

да го/ги одјави од задолжително социјално осигурување лицето/лицата содржано/и во списокот:

Име и Презиме		ЕМБГ	Бр. и датум на одлука/решение за престанок на работен однос	Основ на престанок на работен однос (член од закон)	Датум на престанок на работен однос
1.	Jovanka Janevska	1306968455160	13.06.2015	Člen 170-a od Zakon za rabotni odnosi	13.06.2015
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					

1